



# बैजनाथ गाउँपालीका

## स्वास्थ्य संस्थाहरूको सामाजिक परिक्षण

(टिटिरिरीया, चिसापानी स्वास्थ्य चौकी, बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र)

# प्रतिवेदन



२०७८ फाल्गुण १३ देखि १९ गतेसम्म

## १. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानप्रदत्त नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हक र आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच र सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नागरिक र सेवाग्राहीको सशक्त सहभागिताका लागि सबल वातावरण बनाउन, स्वास्थ्य क्षेत्रको सुशासन र जवाफदेहिता प्रणाली सुदृढ तुल्याउन, स्वास्थ्य क्षेत्रमा बहुसरोकारमा आधारित सामाजिक जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्नका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका र जिम्मेवारी स्पष्ट गर्न तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संस्थागत र प्राविधिक क्षमता सबै तहमा अभिवृद्धी गर्नका लागि नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी भएको “स्वास्थ्य क्षेत्रको लागि सामाजिक जवाफदेहिता संघीय मार्गदर्शन, २०७७” को उद्देश्य अनुसार बैजनाथ गाउँपालीकाले उक्त मार्गदर्शनलाई आत्मसात गर्दै सो मार्गदर्शन अनुसार सामाजिक परिक्षण गर्नका लागि लिएको निर्णय अनुसार यस आर्थिक वर्षका लागि छनौट गरियका स्वास्थ्य संस्थाहरू (टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकी, बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र चिसापानी स्वास्थ्य चौकी को सामाजिक परिक्षण गरिएको छ ।

सामाजिक परिक्षण का लागि बैजनाथ गाउँपालीका सुशासन समिती तथा स्वास्थ्य शाखाको अनुरोधमा स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग रहनुका साथै सामाजिक परिक्षकको रूपमा भरतराज देवकोटाको सहजीकरण रहेको थियो ।

यस सामाजिक परिक्षणमा स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) का तर्क मल्लले फिल्डमा उपस्थित रहि सहयोग गर्नु भएको थियो ।

## २. सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य

- २.१ स्वास्थ्य क्षेत्रवाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- २.२ आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्धित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- २.३ स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्धित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- २.४ आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- २.५ सामाजिक परिक्षणका माध्यमवाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

### ३. सामाजिक परिक्षण अवधि

२०७८ फाल्गुण १३ गते देखी फाल्गुण १९ गते सम्म

### ४. सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया

सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका प्रकृयाहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

- ४.१ स्थानिय तहको सुशासन समिती द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
- ४.२ सामाजिक परिक्षकको छनौट तथा नियुक्ती ।
- ४.३ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागी समय निर्धारण ।
- ४.४ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
- ४.५ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह
- ४.६ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
- ४.७ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण ।
- ४.८ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।

### ५. स्वास्थ्य संस्थाहरूको सामाजिक परिक्षण

बैजनाथ गाउँपालीका सुशासन समितीको निर्णय बमोजीम स्वास्थ्य शाखा संगको परामर्श र सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख र स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती संग समन्वय गरि तिन वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू (टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकी, बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र चिसापानी स्वास्थ्य चौकी) को सामाजिक परिक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सम्पन्न गरिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकीको अनुसूची १, बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको अनुसूची २ र चिसापानी स्वास्थ्य चौकीको अनुसूची ३ मा रहेकोछ ।

संघियताको कार्यान्वयनका क्रममा पालीका संग आएको अधिकार र जिम्मेवारीलाई प्रभावकारी बनाउन पालीकामा रहेका स्वास्थ्य शाखाहरूको प्राविधिकका साथसाथै ब्यवस्थापकिय क्षमतामा समेत उल्लेख्य बृद्धी को आवश्यकता खड्कीको महसुस सामाजिक परिक्षणका क्रममा गरियको छ ।

बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।

- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउन प्रोत्साहन गर्न का लागि प्रदान गरिने यातायात खर्चको निरन्तरता ।

बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- बैजनाथ गाउँपालीका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्यो भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागी सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईयको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको सेवाग्राहीको गुनासो संवोधनका लागि समन्वय गर्नुपर्ने ।
- पालीकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता

सामाजिक परिक्षणवाट पहिचान भएका तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले जिम्मेवारीका साथ आआफ्नो प्रतिवद्धता ब्यक्त गरेका थिए । भेलामा स्वास्थ्य शाखा प्रमुखले स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्दै आईरहेका सेवाहरू र स्वास्थ्य संस्थाको अवस्थाका वारेका सामाजिक परिक्षणले एनाको रूपमा प्रस्ट भएको बिचार राख्दै सुझाव पेटिका ब्यवस्थित गर्ने, खोपकेन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था पालीकावाट गर्ने, निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको आपूर्तीको ब्यवस्था मिलाउने, स्वास्थ्य संस्थाहरूको लेखा परिक्षण नियमित गर्ने लगायत सामाजिक परिक्षणले उठायका सावालहरू संवोधन गरिने प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो शुसाशन समितीका संयोजकले स्वास्थ्य संस्थाको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बढाउनकाका लागि र शुसाशन अभिवृद्धीका लागी सामाजिक परिक्षण जस्ता कृयाकलापहरू नियमित गर्नु पर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । आमभेला कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालीकाका निमित्त प्रशासकिय अधिकृतले सामाजिक परिक्षणले उठायका विषयहरूको संवोधनकालागी

पालीका प्रतिबद्ध रहेको जनाउदै हिजो भन्दा आज राम्रो परिवर्तन भएको र अझ द्रुत गतिमा परिवर्तन गर्नका लागि सबैले आआफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा सचेत भएर काम गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । वांके जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख धिरजंग शाहले अहिले सामाजिक परिक्षण अपरिहार्य भएको र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमको अन्तमा आमभेलाको अध्यक्षता गर्नु भएका नन्दराम केसीले यस प्रकृयाले हामि सबैका आखा खुलेका छन् देखियका कमजोरीहरू सबै तहवाट सुधार हुने र आगामी दिनमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी बढाउदै मूल धारमा ल्याउन, साथै सामाजिक परिक्षणले उठायका सवालहरूको संवोधनका लागि प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो ।

### अनुसूचीहरू

- |  |           |
|--|-----------|
| १. टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकीको सामाजिक परिक्षण प्रतीवेदन         | अनुसूची १ |
| २. बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको सामाजिक परिक्षण प्रतीवेदन | अनुसूची २ |
| ३. चिसापानी स्वास्थ्य चौकीको सामाजिक परिक्षण प्रतीवेदन           | अनुसूची ३ |

# टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकी

बैजनाथ गाउँपालीका, बांके



**सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन**

२०७८ फाल्गुण १९ गते

## बिषय सूची

१	पृष्ठभूमि:.....	३
२	स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:.....	३
३	सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य.....	३
४	सामाजिक परीक्षण अवधि.....	३
५	सामाजिक परीक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया.....	४
६	सामाजिक परीक्षणमा अपनाइएका विधिहरू.....	४
७	सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू.....	४
८	सामाजिक परीक्षणवाट प्राप्त नतिजाहरू.....	७
९	बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू.....	११
१०	बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू.....	११
११	आमभेलाको आयोजना तथा संचालन.....	११
१२	आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सक्बोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू.....	१२
१३	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता.....	१२
१४	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण.....	१२
१५	अनुसूचीहरू.....	१३

१ पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधानप्रदत्त नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हक र आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच र सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नागरिक र सेवाग्राहीको सशक्त सहभागिताका लागि सबल वातावरण बनाउन, स्वास्थ्य क्षेत्रको सुशासन र जवाफदेहिता प्रणाली सुदृढ तुल्याउन, स्वास्थ्य क्षेत्रमा बहुसरोकारमा आधारित सामाजिक जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्नका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका र जिम्मेवारी स्पष्ट गर्न तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संस्थागत र प्राविधिक क्षमता सबै तहमा अभिवृद्धी गर्नका लागि नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी भएको “स्वास्थ्य क्षेत्रको लागि सामाजिक जवाफदेहिता संघीय मार्गदर्शन, २०७७” को उद्देश्य अनुसार बैजनाथ गाउँपालीकाले लिएको निर्णय अनुसार यस स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षण गरिएको हो ।

सामाजिक परिक्षण का लागि बैजनाथ गाउँपालीका शुशासन समिती तथा स्वास्थ्य शाखाको अनुरोधमा स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग रहनुका साथै सामाजिक परिक्षकको रूपमा भरतराज देवकोटाको सहजीकरण रहेको थियो ।

२ स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:

बैजनाथ गाउँपालीका वार्ड नं. मा रहेको यस टिटिहिरीया स्वास्थ्य संस्थाले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्दै आईरहेको छ । यस स्वास्थ्य संस्थाले सुरक्षीत मातृत्व, आमा सुरक्षा, निशूल्क प्रसूती सेवा, पोषण, खोप सेवा, परिवार नियोजन सेवा, अन्य विविध स्वास्थ्य सेवाहरू लगायतका स्वास्थ्य सेवाहरू रहेका छन् ।

३ सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य

- ३.१ स्वास्थ्य क्षेत्रवाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- ३.२ आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्धित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- ३.३ स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्धित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- ३.४ आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- ३.५ सामाजिक परिक्षणका माध्यमवाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

४ सामाजिक परिक्षण अवधि

२०७८ फाल्गुण १३ गते देखी फाल्गुण १९ गते सम्म



- ५ सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया
  - सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका प्रकृयाहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।
  - ५.१ स्थानिय तहको सुशासन समिती द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
  - ५.२ सामाजिक परिक्षकको छनौट तथा नियुक्ती ।
  - ५.३ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागी समय निर्धारण ।
  - ५.४ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
  - ५.५ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह
  - ५.६ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
  - ५.७ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण ।
  - ५.८ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।
  
- ६ सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू
  - ६.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन
  - ६.२ स्वास्थ्य संस्थावाट सूचनाहरू संकलन
  - ६.३ निशुल्क प्रसूतिसेवा लिएका आमाहरूसंग भेट
  - ६.४ स्वास्थ्यकर्मीहरू संग अन्तरक्रिया
  - ६.५ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंग अन्तरक्रिया
  - ६.६ टिटिहिरीया स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन
  - ६.७ स्वास्थ्य संस्थाको सेवा क्षेत्रमा रहेका सेवाग्राही संग विषयकेन्द्रित समुह छलफल
  
- ७ सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू
  - ७.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन: स्वास्थ्य संस्थाले नागरिक वडापत्र उचित स्थानमा राखेको छ वा छैन र आमनागरिकले सो को उपयोग कसरी सहज रुपमा गरिरहे का छन्, आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत निःशुल्क प्रसूति सेवा, प्रसूति प्रोत्साहन रकम, गर्भवती जाँचवापत प्राप्त हुने प्रोत्साहन रकम, निःशुल्क औषधि वितरण र निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाका जानकारीहरू बोर्ड वा सूचना पाटीमा टाँसिएका छन् कि छैनन्, सूचनाहरू प्रवाहगर्ने बोर्ड र सूचनापाटी व्यवस्थित रूपमा राखिएको छ, छैन, स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क प्रसूति सेवा लिने र त्यसवापत् प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने महिलाहरूको नामावली नियमित रूपमा स्वास्थ्य संस्थाको सूचना पाटीमा टाँस्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था अनुसार त्यस्तो कार्य भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थाभित्र र बाहिर सरसफाइको अवस्था, फोहोर व्यवस्थापन तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षाको प्रबन्धजस्ता विषयहरू, भवनको भौतिक अवस्था, आवश्यक कोठाहरूको उपलब्धता, शौचालय (महिला र पुरुष), विजुली वा वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था, धारा एवम् पिउने

- पानीको व्यवस्था, कम्पाउण्ड वाल, आदि जस्ता बिषयहरुमा स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.२ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरुको विवरण: आमा कार्यक्रम अन्तर्गत गत आर्थिक बर्षमा यस स्वास्थ्य संस्था वाट नि:शुल्क प्रसूति सेवा र प्रसूति प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरुको विवरण सम्बन्धी जानकारी जातजाती, तथा प्रसूती सेवा लिने र चार पटक गर्भवती जाच गराउने महिलाहरुको आधारमा स्वास्थ्य संस्था रहेको अभिलेखवाट सूचना लिईएको थियो ।
- ७.३ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरु संग भेट: यस स्वास्थ्य चौकीमा नि:शुल्क प्रसूति सेवा प्राप्त गरी प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरुको नाम, ठेगाना, उमेर, सुत्केरी भएको मिति, प्रसूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गरेको मिति, चारपटक गर्भवति जांच गराएको नगरायको जस्ता बिषयहरु रहेको सूची तयार गरी त्यसबाट ४ जना आमाको छनौट उनहिरु संग भेट गरी चार पटक गर्भवती जांच गराएको वा नगराएको, सो जांच उचित समयमा गरिएको छ, छैन, जांच गराएको भए स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएपछि पाउनुपर्ने प्रोत्साहन रकम पाए नपाएको, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुँदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थामा उनले पाएको सेवा र व्यवहार कस्तो रहेको थियो, आदि बिषयहरुमा छलफल गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.४ औषधि दाखिला र शून्य मौज्जातको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाबाट नि:शुल्क प्रदान गर्नका लागि नेपाल सरकारले व्यवस्था गरेका औषधिहरु तथा स्थानीय तहबाट व्यवस्था गरिएका औषधिहरु बर्षभरि नै स्वास्थ्य संस्थामा निरन्तर उपलब्ध रहिरहनु पर्दछ । यस व्यवस्था अनुसार औषधिको उपलब्धता थाहा पाउनका लागि औषधि दाखिला र वितरणको विवरण तथा मौज्जातको विवरण सङ्कलन गरीएको थियो । एन्टिबायोटिक लगायत अन्य अत्यावश्यक औषधिहरु बर्षभरि कति पटक दाखिला भयो र कुन कुन बेला ती औषधिको मौज्जात शून्य रहयो भन्ने जानकारी स्वास्थ्य संस्थाको भण्डार मा हुने रजिस्टर बाट लिईएको थियो ।
- ७.५ स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाले नि:शुल्क प्रसूति सेवा वापत प्राप्त गर्ने रकम लगायत स्वास्थ्य संस्थामा भएका अन्य आम्दानी र त्यसको खर्चको विवरण राखेनराखेको तथा नियमित आवधिक रूपमा लेखा परिक्षण गराए नगराएको जस्ता सूचना स्वास्थ्य संस्था वाट लिईएको थियो ।
- ७.६ खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमवाट लाभान्वितहरुको विवरण: खोप, परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरुको लक्ष्य र प्रगतिको विवरण स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको अभिलेखवाट लिईएको थियो ।
- ७.७ स्वास्थ्य संस्थावाट विविध सेवा लिनेहरुको विवरण: स्वास्थ्य संस्थामा अन्य विविध सेवा लिने को सङ्ख्याबाट उक्त संस्थाको कार्यबोझ, लोकप्रियता, औषधि तथा अन्य स्रोत परिचालनको अवस्था र उक्त सेवा महिला तथा पुरुषले के कति लिए भन्ने बारे मा थाहा पाउन विविध स्वास्थ्य सेवा लिने व्यक्तिहरुको विवरण स्वास्थ्य संस्थाको अभिलेख वाट संकलन गरिएको थियो ।
- ७.८ स्वास्थ्यकर्मीहरुसंगको अन्तरक्रिया: स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापकीय पक्ष, सेवाको गुणस्तर तथा पहुचमा अभिवृद्धिका लागि गरिएका प्रयासहरुको जानकारी सङ्कलन गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग अन्तरक्रिया गरीएको थियो । अन्तरक्रियामा स्वास्थ्य संस्थामा सेवाग्राहीले

चाहेमा गुनासोहरू राख्न पाउने के व्यवस्था छ ? स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापनका राम्रा पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू के के छन् ? भन्ने जस्ता बिषयवस्तुहरू समावेस रहेका थिए ।

- ७.९ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा व्यवस्थापन समितिसंगको अन्तरक्रिया: स्थानीय स्तरबाट स्वास्थ्य सेवा सुधार का लागि दिइएको महत्व र त्यसका उपलब्धिहरूबारे जानकारी लिन स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरिएको थियो । स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिसँगको अन्तरक्रियामा समितीको नियमित बैठक, समितीवाट विपन्न तथा वन्चितका लागि गरियका निर्णयहरू र कार्यान्वयनको अवस्था, पारदर्शिता जवाफदेहिताका लागी समितीवाट भएका कामहरू, सेवामा पहुच अभिवृद्धी, गुणस्तर सुधारका लागी भएका प्रयास जस्ता बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.१० टिटिहिरीया स्थास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन: स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेका सेवाहरू तथा सेवाप्रदायकको व्यवहार लाई सेवाग्राहीले कुन रूपमा लिएका छन् भन्ने कुराको प्रतिक्रिया सेवा प्राप्त गरेर फर्किदै गर्दाको अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कने बिरामीहरूमध्ये स्वास्थ्य चौकीमा ४ जना अन्तर्वार्ता लिईएको थियो । यसरी अन्तरवार्ताका लागि सहभागी छनौट गर्दा लिङ्ग, स्थान लाई ख्याल गरिएको थियो । यस अन्तरवार्तामा सेवाग्राहीलाई सेवालिन लागेको समय, सेवा लिदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवहार, स्वास्थ्य संस्थामा भएका आधारभूत ब्यवस्थाहरू लगायतका बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.११ सेवाग्राहीहरूसँग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल:स्वास्थ्य संस्थामा पहुच, स्वास्थ्यकर्मीको व्यवहार, स्वास्थ्यकर्मीहरूको जवाफदेहिता, स्वास्थ्य संस्थाको पारदर्शिता, स्वास्थ्य सेवाको बारेमा चेतना र जानकारी, महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाले दियका सेवाहरू, स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिको बारेमा, स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थिति, स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाको अवधि लगायत स्वास्थ्य सेवामा क्रमिक सुधार का लागि समुदायवाट सुझाव समेतका बिषयहरू मा समुदायमा लक्षित समुह छलफल गरिएको थियो । समुह छलफलमा महिला, दलित समुदाय लगायत वन्चितमा परेकाहरूका सहभागीता लाई प्राथमिकता दिईएको थियो ।
- ७.१२ महिला स्वयम्सेविकासँग अन्तर्वार्ता: विषयकेन्द्रित छलफल हुने वडामा स्थानीय महिला स्वयम्सेविकाहरूसँग संक्षिप्त कुराकानी गरी उनीहरूको धारणा सङ्कलन गरिएको थियो जसमा स्वास्थ्य संस्थाको बारेमा स्थानीय सर्वसाधारणहरूको कस्तो धारणा छ ? के प्रायः सबै जना स्वास्थ्य सेवा लिन जान्छन् ? स्वास्थ्य सेवा लिन गर्भवती महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, बृद्धलगायत सबै गाउंले लाई कुनै बाधा अवरोध छन की ? स्वास्थ्य संस्थामा औषधिहरू निःशुल्क रूपमा पाइन्छ वा बिरामीले बाहिर बाट किन्नुपर्छ ? स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीहरू प्रायः उपस्थित हुन्छन् कि हुंदैनन् ? स्वास्थ्यकर्मीको बानी, व्यवहार कस्तो छ ? स्वास्थ्य संस्थाले प्रदानगर्ने सबै प्रकार का सेवा र सुविधाबारे सबै लाई थाहा छ कि छैन ? भन्ने जस्ता बिषयहरू यस अन्तरवार्तामा रहेका थिए ।
- ७.१३ सूचना विश्लेषण: विभिन्न स्रोतबाट सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने कार्य पूरा भए पश्चात सङ्कलित सूचनाहरूको विश्लेषण गरी आमभेलाका लागि निष्कर्षमा निकाल्ने काम गरिएको थियो । निष्कर्षको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्न र त्यसमा सबै सरोकारवालाको अपनत्व कायम गर्न यस प्रक्रियामा सके सम्म स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र स्वास्थ्यकर्मीहरूको

संलग्नता गराउने प्रयास गरिएको थियो र विश्लेषण गरी निष्कर्ष निकाल्दा तटस्थता र निष्पक्षता अपर्नाइएको थियो ।

## ८ सामाजिक परिक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू

### ८.१ सवल पक्षहरू

#### क) स्वास्थ्य सेवामा पहुँच एवं उपयोग

- प्रसूती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।
- पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या जम्मा १४० जना ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या १११ जना रहेको छ । जसमा दलीतः १३ जना, मधेसी ३ जना, जनजातीः ४१ जना अन्यः २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसूती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या १११ जना (१००%) रहेको छ ।
- सूत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या १११ जना ।
- सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।
- खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप ५ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।
- झाडा पखाला प्रभावित वालवालिकाको संख्यामा गत बर्षको तुलनामा उल्लेख्य सुधार आएको छ ।
- परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, आयुसिडी, को सेवा प्रदान भएको ।
- दक्ष तालीम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट परिवार नियोजनका सेवाहरू प्रदान गर्ने गरिएको
- खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशुल्क रहेको ।
- स्वास्थ्य संस्था नियममतीत रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।
- सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ५९ प्रतिशत)।
- विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक २४ जना रहेको छ ।

#### ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- स्वास्थ्य संस्थामा दरवन्दी अनुसार सबै दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।
- १ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।
- स्वास्थ्यकर्मीहरू नियमित उपस्थिती हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।
- स्वास्थ्य कर्मीको ब्यवहार मिजासिलो, लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।
- अटोकलेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिसइन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।
- स्वास्थ्य संस्थाको सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।
- सेवाग्राहिहरूलाई पिउने पानीका लागि फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।
- प्लासेन्टा पिट भएको ।
- स्वास्थ्य संस्था पर्खालको राम्रो ब्यवस्था रहेको छ ।
- स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखिएको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको
- सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।
- महिला स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवस्था भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने ह्विलचियर, स्ट्रेचर भएको ।
- सुत्करी हुनका लागि यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।
- गर्भवती (ANC) जांच गराउन कुनै महिला तोकिएको समयमा नआएमा फोन सम्पर्क गरी सुनिश्चितता गर्ने गरेको ।
- छाला सम्बन्धी शिवर संचालन गरिएको (गुरूदयाल पुर)

ग) औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था

- पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।
- बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (ईन्भर्टर) गरिएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छ ।
- आवश्यकता अनुसार भवन भएको ।
- बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेच्चहरू रहेका छन् ।
- आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।

घ) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- आम्दानी श्रोत:
  - गाउँपालीका अनुदान
  - प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।
- २०७७।७८ को आम्दानी खर्चको हिसाव को प्रतिवेदन तयार गरिएको र विल भौचर, बैङ्क स्टेटमेन्ट राखिएको
- स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, ईन्टरनेट, बिद्युत महसुल, मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको ।

ड) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

- स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण टास गरि राखिएको ।
- निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास भएको ।

च) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी

- स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जाकारी स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीहरू, चौकीदार र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको ।
- सबै क्षेत्रमा जानकारी उस्तै रहेको ।

छ) स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका

- यस आव वाट नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको
- बैठकमा पदाधिकारीहरूको उपस्थिती धेरै हुने ।
- समिती संख्या:७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ६ जना दलित: २ जना जनजाती: ४ अन्य ४ जना ब्यवस्थापन रहेको छ
- जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।
- पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।
- इन्हुरेड वाके, गेरुवा ग्रामिण जागरण केन्द्र, रेरी वांके, स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली संगको सहकार्यमा सहयोग लिएको ।
- पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशुल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सूनिश्चितताका लागि का गरेको ।
- टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।

द.२ सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

क) स्वास्थ्य सेवामा पहुच एवं उपयोग

- गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।
- संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरूमध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (८३.७८ प्रतिशत) ।
- स्वास्थ्यसंभावित सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २८४ रहेकोमा प्रगती १११ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।

- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम धेरै जसो पछि (१ महिना ढिला) पाएको । संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।
- झाडा पखाला, निमोनिया वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या उल्लेख्य रहेको छ ।
- गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्या घटेको छ । (स्वास्थ्य संस्थामा डिपो सुन्य मौज्दात भएकाले सेवाग्राहीहरू अन्यत्र गएको वा साधन अपनाउन छोडेको हुन सक्ने, डिपो अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या उल्लेख्यमात्रामा घटेको छ, केहि सेवाग्राहीले मेडिकलमा डिपो लिएको)
- प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।
- खोप केन्द्र संचालनका लागी उपयुक्त स्थान र पुर्वाधारको ब्यवस्था नभएको (मन्दिरमा गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ जो निकै अप्ठेरो रहेको छ ।
- विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या गत बर्ष भन्दा कम छ ।

#### ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- पर्चा बनाउने ठाउमा कति पर्चा बनाउन औषधी लिन आउछौ भन्ने गरेको सेवाग्राहीको गुनासो रहेको छ ।
- जांच गराउन जांदा हाम्रो कुरा कम सुन्दिनु हुन्छ बुझे बुझे भन्दिनुहुन्छ भन्ने गुनासो सेवा ग्राहीको रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर सरसफाई कमजोर छ ।
- सुत्केरीका लागी कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।
- बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम सेवाग्राहीले समयमै नपाएको र ब्यवस्थित हुन नसकेको ।
- स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।

#### ग) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण नभएको ।

#### घ) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।
- परिवार नियोजन साधनहरूमा डिपो सुन्य मौज्दात भई सेवाग्राही लाई फर्काउन परेको स्वास्थ्यकर्मी को भनाई रहेको छ ।
- निशुल्क वितरण गरिने केही पटक पटक स्टक आउट भएको ।
- (सिटामोल)
- डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।
- धेरै औषधीहरू बाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।

- सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सून्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।
- ड) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।
  - स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमीका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ
- ९ बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
  - स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
  - निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
  - स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउन प्रोत्साहन गर्न का लागि प्रदान गरिने यातायात खर्चको निरन्तरता ।
- १० बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू
- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
  - औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
  - बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्यो भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
  - स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
  - गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागि सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईएको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
  - गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको सेवाग्राहीको गुनासो संवोधनका लागि समन्वय गर्नुपर्ने ।
  - पालिकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।
- ११ आमभेलाको आयोजना तथा संचालन
- स्वास्थ्य संस्था तथा समुदायवाट सूचना संकलन र यसको बिश्लेषणवाट प्राप्त नतिजालाई सार्वजनिकीकरण गर्नका लागि आमभेलाको आयोजना गरिएको थियो । आमभेलामा बैजनाथ गाउँपालिका का उपाध्यक्ष, कार्यकारी प्रशासकिय अधिकृत, स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख, स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू, सेवाग्राहीहरू, स्वास्थ्य स्वयसेविका लगायत बैजनाथ गाउँपालिका सुशासन समितीका पदाधिकारी तथा बिभिन्न शाखाका तथा समितीका पदाधिकारीहरूको सहभागीता रहेको थियो । कोभिडका कारण नेपाल सरकारले जारी गरेको सूचना, मापदण्ड तथा निर्देशनमा रहि आमभेलाको कार्यक्रम संचालन भएको थियो । (आमभेलामा गरिएको प्रस्तुतीकरण अनुसूची १ मा रहेको छ ।)



- १२ आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सबोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू
- सेवाग्राहीहरूको गुनासो सूनने ब्यवस्थीत परिपाटी नभएको
  - खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ
  - सूत्केरीका लागी कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको
  - बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ब्यवीथत हुन नसकेको ।
  - स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।
  - टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकीवाट एम्बुलेन्स सेवा संचालन
  - टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव सेवा संचालन
- १३ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता सामाजिक परिक्षणवाट पहिचान भएका तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले जिम्मेवारीका साथ आआफ्नो प्रतिवद्धता ब्यक्त गरेका थिए । भेलामा स्वास्थ्य शाखा प्रमुखले स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्दै आईरहेका सेवाहरू र स्वास्थ्य संस्थाको अवस्थाका वारेका सामाजिक परिक्षणले एनाको रूपमा प्रस्ट भएको बिचार राख्दै सुझाव पेटिका ब्यवस्थित गर्ने, खोपकेन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था पालीकावाट गर्ने, निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको आपूर्तीको ब्यवस्था मिलाउने, स्वास्थ्य संस्थाहरूको लेखा परिक्षण नियमित गर्ने लगायत सामाजिक परिक्षणले उठायका सवालहरू संवोधन गरिने प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो शुसाशन समितीका संयोजकले स्वास्थ्य संस्थाको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बढाउनकाका लागि र शुसाशन अभिवृद्धीका लागी सामाजिक परिक्षण जस्ता कृयाकलापहरू नियमित गर्नु पर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । आमभेला कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालीकाका निमित्त प्रशासकिय अधिकृतले सामाजिक परिक्षणले उठायका विषयहरूको संवोधनकालागी पालीका प्रतिबद्ध रहेको जनाउदै हिजो भन्दा आज राम्रो परिवर्न भएको र अझ द्रुत गतिमा परिवर्तन गर्नका लागि सबैले आआफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा सचेत भएर काम गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । वांके जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख धिरजंग शाहले अहिले सामाजिक परिक्षण अपरिहार्य भएको र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमको अन्तमा आमभेलाको अध्यक्षता गर्नु भएका नन्दराम केसीले यस प्रकृयाले हामि सबैका आखा खुलेका छन् देखियका कमजोरीहरू सबै तहवाट सुधार हुने र आगामी दिनमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी बढाउदै मूल धारमा ल्याउन, साथै सामाजिक परिक्षणले उठायका सवालहरूको संवोधनका लागी प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो ।
- १४ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण आमभेलाको छलफलमा उठेका सवालहरूको संवोधनका लागी उपस्थित सेवाग्राहीहरूको सल्लाह तथा सुझावमा स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, ब्यवस्थापन समितीका पदाधिकारीहरू, बैजनाथ गाउँपालीकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख लगायतको सहभागीतामा कार्ययोजना निर्माण गरियको थियो । कार्ययोजना अनुसूची २ मा रहेको छ ।

१५ अनुसूचीहरू

आमभेलाको प्रस्तुतीकरण

कार्ययोजना

अनुसूची १

अनुसूची २

## अनुसूची १

आमभेलामा गरियको प्रस्तुतीकरण  
सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरणका लागि  
आम भेलाको प्रस्तुतीकरण  
२०७८ फाल्गुण २७ गते, बैजनाथ गाउँपालीका, वांके

### १. सामाजिक परिक्षणको उद्देश्य

- स्वास्थ्य क्षेत्रबाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्चित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्चित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- सामाजिक परिक्षणका माध्यमबाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

### २. सामाजिक परिक्षणमा अपनाईएको प्रकृया

- ❖ स्थानिय तह द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागि समय निर्धारण ।
- ❖ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह ।
- ❖ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण।
- ❖ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।

### ३. सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू

- स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन:
- स्वास्थ्य संस्थाबाट सूचनाहरू संकलन
  - निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरूको विवरण
  - औषधि दाखिला र शून्य मौज्जातको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण
  - खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरूको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थाबाट विविध सेवा लिनैहरूको विवरण
- निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरू संग भेट
- स्वास्थ्यकर्मिहरूसंगको अन्तरक्रिया
- स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंगको अन्तरक्रिया
- सेवाग्राहीहरूसंग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल
- सूचना बिश्लेषण

### ४. सामाजिक परिक्षणले समेटेका मुख्यक्षेत्रहरू

#### • स्वास्थ्य सेवामा पहुच एवं उपयोग

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्थास्थ्य चौकी
सुरक्षित मातृत्व सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• प्रसुती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।</li> <li>• पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या जम्मा १४० जना ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या १११ जना रहेको छ । जसमा दलीतः १३ जना, मधेसी ३ जना, जनजातीः ४१ जना अन्यः २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।</li> <li>• संस्थागत प्रसुती सेवा लिएका आमाहरूमध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (८३.७८ प्रतिशत) ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसुती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या १११ जना (१००%) रहेको छ ।</li> <li>• सुत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या १११ जना ।</li> <li>• संभावित सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २८४ रहेकोमा प्रगती १११ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम धेरै जसो पछि (१ महिना ढिला) पाएको ।</li> </ul>

खोप सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।</li> <li>• खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप ५ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।</li> <li>• झाडा पखाला, निमोनिया वाट प्रभावित वालवालिकाको संख्या उल्लेख्य रहेको छ ।</li> <li>• झाडा पखाला प्रभावित वालवालिकाको संख्यामा गत बर्षको तुलनामा उल्लेख्य सुधार आएको छ ।</li> </ul>
परिवार नियोजन सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, आयुसिडी, को सेवा प्रदान भएको ।</li> <li>• दक्ष तालीम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीवाट परिवार नियोजनका सेवाहरू प्रदान गर्ने गरिएको</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्या घटेको छ । (स्वास्थ्य संस्थामा डिपो सुन्य मौज्जात भएकाले सेवाग्राहीहरू अन्यत्र गएको वा साधन अपनाउन छोडेको हुन सक्ने, डिपो अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या उल्लेख्यमात्रामा घटेको छ, केहि सेवाग्राहीले मेडिकलमा डिपो लिएको)</li> <li>• प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> </ul>
गाउँघर क्लिनिक र खोप केन्द्रको अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> <li>• खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।</li> <li>• खोप केन्द्र संचालनका लागी उपयुक्त स्थान र पुर्वाधारको ब्यवस्था नभएको (मन्दिरमा गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ जो निकै अप्ठेरो रहेको छ ।</li> </ul>
स्वास्थ्य संस्थावाट बिविध सेवा लिने कूल विरामी संख्याको विवरण	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशूल्क रहेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था नियममीत रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।</li> <li>• सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ५९ प्रतिशत)।</li> <li>• विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक २४ जना रहेको छ ।</li> <li>• विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या गत बर्ष भन्दा कम छ ।</li> </ul>

### • स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
स्वास्थ्यकर्मीको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• दरवन्दी अनुसार सबै दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।</li> <li>• १ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।</li> <li>• नियमित उपस्थिती हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।</li> </ul>

<p>स्वास्थ्य कर्मको विरामी प्रतीको ब्यवहार</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• मिजासिलो</li> <li>• लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।</li> <li>• पर्चा बनाउने ठाउमा कति पर्चा वनाउन औषधी लिन आउछौ भन्ने गरेको सेवाग्राहीको गुनासो रहेको छ ।</li> <li>• जांच गराउन जांदा हाम्रो कुरा कम सुन्दिनु हुन्छ बुझे बुझे भन्दिनुहुन्छ भन्ने गुनासो सेवा ग्राहीको रहेको छ ।</li> </ul>
<p>औजार एवं उपकरणको निर्मलीकरण</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• अटोकलेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिस्इन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।</li> </ul>
<p>सरसफाई</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर सरसफाई कमजोर छ ।</li> <li>• सेवाग्राहिहरूलाई पिउने पानीका लागि फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• प्लासेन्टा पिट भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था पर्खालको राम्रो ब्यवस्था रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखिएको छ ।</li> </ul>
<p>संवेदनशीलता</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको ।</li> <li>• सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• महिला स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने ह्विलचियर, स्ट्रेचर भएको ।</li> <li>• सुत्करी हुनका लागि यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।</li> <li>• गर्भवती (ANC) जांच गराउन कुनै महिला तोकियको समयमा नआएमा फोन सम्पर्क गरी सुनिश्चितता गर्ने गरेको ।</li> <li>• छाला सम्बन्धी शिवर संचालन गरिएको (गूरूदयाल पुर)</li> <li>• सूत्केरीका लागि कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।</li> <li>• बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम सेवाग्राहीले समयमै नपाएको र ब्यवस्थित हुन नसकेको ।</li> </ul>

गुणस्तर सुधारकालागी भएका प्रयासहरू	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> </ul>
------------------------------------	---

• **औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था**

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
जेष्ठ नागरीक अपाङ्ग मैत्री प्रतिकालय हिवलिचयर/स्ट्रेचर भवन बैकल्पीक उर्जाको अवस्था शौचालयको ब्यवस्था अन्य	<ul style="list-style-type: none"> <li>पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।</li> <li>बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (ईन्भर्टर) गरिएको ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छ ।</li> <li>आवश्यकता अनुसार भवन भएको ।</li> <li>बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेचहरू रहेका छन् ।</li> </ul>
आवश्यक औजार उपकरणको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।</li> </ul>

• **संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था**

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
आम्दानी	<p>आम्दानी श्रोत:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>गाउँपालीका अनुदान</li> <li>प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।</li> <li>२०७७।७८ को आम्दानी खर्चको हिसाव को प्रतिवेदन तयार गरिएको र विल भौचर, बैङ्क स्टेटमेन्ट राखिएको ।</li> <li>२ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको । (परिच्छेद ४ को ४.३ ड मा ब्यवस्था भएको (सामाजिक परिक्षण र लेखा परिक्षण))</li> </ul>
खर्च	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, ईन्टरनेट, बिद्युत महसुल, मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको</li> </ul>

• संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
नागरीक वडापत्र	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको ।</li> </ul>
सेवाहरूवारे जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> <li>निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण टास गरि राखिएको ।</li> <li>निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास भएको ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।</li> </ul>
निशुल्क औषधिहरूको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>परिवार नियोजन साधनहरूमा डिपो सुन्य मौज्जात भई सेवाग्राही लाई फर्काउन परेको स्वास्थ्यकर्मी को भनाई रहेको छ ।</li> <li>निशुल्क वितरण गरिने केही पटक पटक स्टक आउट भएको । (सिटामोल)</li> <li>डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।</li> <li>धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।</li> </ul>
नागरिक गुनासोको संवोधन एवं ब्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> <li>सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सूनने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>

• स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
निशुल्क प्रदान गरिने सेवाहरू सेवाको गुणस्तर ब्यवस्थापन समितीको भूमिका	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जाकारी स्वास्थ्य स्वयसिवका, स्वास्थ्यकर्मीहरू, चौकीदार र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> </ul>



सेवा वारे न्यून जानकारी भएका समुदाय	<ul style="list-style-type: none"> <li>सबै क्षेत्रमा जानकारी उस्तै रहेको ।</li> </ul>
-------------------------------------	---

• **स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका**

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
नियमित बैठक एवं सहभागिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>यस आव वाट नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको</li> <li>बैठकमा पदाधिकारीहरूको उपस्थिती धेरै हुने ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती को निर्देशिका नभएको ।</li> </ul>
समितीमा समावेशिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>समिती संख्या:७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ६ जना दलित: २ जना जनजाती: ४ अन्य ४ जना ब्यवस्थापन रहेको छ</li> <li>जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।</li> </ul>
स्थानिय तह तथा अन्य निकाय संगको समन्वय र श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> <li>पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।</li> <li>इन्हरेड वाके, गेरूवा ग्रामिण जागरण केन्द्र, स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली संगको सहकार्यमा सहयोग लिएको</li> </ul>
समतामूलक सेवा ब्यवस्थापन (विपन्न वन्चित ब्यक्तीका स्वास्थ्य समस्या प्रतीको संवेदनशिलता)	<ul style="list-style-type: none"> <li>पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशूल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।</li> <li>स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सूनिश्चितताका लागि का गरेको ।</li> </ul>
सेवावाट वन्चित समुदायको पहुच बढाउनका लागि भएका प्रयास	<ul style="list-style-type: none"> <li>टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।</li> </ul>

## ५. बिद्यमान सवालहरू

बिषय / क्षेत्र	टिटिहिरिया स्वास्थ्य चौकी
स्वास्थ्य सेवामा पहुच	<ul style="list-style-type: none"> <li>• गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।</li> <li>• संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरूमध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (८३.७८ प्रतिशत) ।</li> <li>• स्वास्थ्यसंभावीत सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २८४ रहेकोमा प्रगती १११ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम धेरै जसो पछि (१ महिना ढिला) पाएको । संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।</li> <li>• झाडा पखाला, निमोनिया वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या उल्लेख्य रहेको छ ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्या घटेको छ । (स्वास्थ्य संस्थामा डिपो सुन्य मौज्दात भएकाले सेवाग्राहीहरू अन्यत्र गएको वा साधन अपनाउन छोडेको हुन सक्ने, डिपो अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या उल्लेख्यमात्रामा घटेको छ, केहि सेवाग्राहीले मेडिकलमा डिपो लिएको)</li> <li>• प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> <li>• खोप केन्द्र संचालनका लागि उपयुक्त स्थान र पुर्वाधारको ब्यवस्था नभएको (मन्दिरमा गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ जो निकै अप्ठेरो रहेको छ ।</li> <li>• विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या गत बर्ष भन्दा कम छ ।</li> </ul>
स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पर्चा बनाउने ठाउमा कति पर्चा वनाउन औषधी लिन आउछौ भन्ने गरेको सेवाग्राहीको गुनासो रहेको छ ।</li> <li>• जांच गराउन जांदा हाम्रो कुरा कम सुन्दिनु हुन्छ बुझे बुझे भन्दिनुहुन्छ भन्ने गुनासो सेवा ग्राहीको रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर सरसफाई कमजोर छ ।</li> <li>• सूत्केरीका लागि कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।</li> <li>• बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम सेवाग्राहीले समयमै नपाएको र ब्यवस्थित हुन नसकेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> </ul>
श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> <li>• २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।</li> <li>• (परिच्छेद ४ को ४.३ ड मा ब्यवस्था भएको (सामाजिक परिक्षण र लेखा परिक्षण))</li> </ul>
ब्यवस्थापन तथा जवाफदेहिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>परिवार नियोजन साधनहरूमा डिपो सुन्य मौज्जात भई सेवाग्राही लाई फर्काउन परेको स्वास्थ्यकर्मी को भनाई रहेको छ ।</li> <li>निशुल्क वितरण गरिने केही पटक पटक स्टक आउट भएको ।</li> <li>(सिटामोल)</li> <li>डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।</li> <li>धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।</li> <li>सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सून्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>
स्वास्थ्य सेवाप्रतीको चेतना तथा जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> </ul>

#### ६. बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउन प्रोत्साहन गर्न का लागि प्रदान गरिने यातायात खर्चको निरन्तरता ।

#### ७. बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्ने भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागि सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईएको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको सेवाग्राहीको गुनासो संवोधनका लागि समन्वय गर्नुपर्ने ।
- पालिकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

धन्यवाद

अनुसूची २  
टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकी, बैजनाथ बांके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना

टिटिहिरीया स्वास्थ्य चौकी बैजनाथ गाउपालीका, बांके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना २०७८ फाल्गुण १९ गते

क्र. सं.	सुधारका क्षेत्र रमुख्य सवाल	क्याकलाप	सम्पन्न गर्ने समयावधि	जिम्मेवार निकाय या व्यक्ति	कार्य सम्पादनको उपलब्धि सूचक	अनुगमन गर्ने निकाय र व्यक्ति	स्रोत/सहयोग उपलब्ध गराउने निकाय
१	सेवाग्राहीहरूको गुनासो सन्ने ब्यवस्थीत परिपाटी नभएको	सुझाव पेटीकाको व्यवस्था	०६ (६ साता)	स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	सुझाव पेटीकाको उपलब्ध गराउने	स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति	केन्द्रिय/स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाबाट
२	खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ	खोपकेन्द्र बनाउने पहल गर्ने	०१.०६.२०७९	बैजनाथ गा.पा. स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	खोपकेन्द्र संचालन	स्वास्थ्य प्रमुख	गा.पा.
३	सूत्केरीका लागी कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको	सूत्केरीकाको कम्बल ओढ्ने पहल गर्ने	सन्तान सम्पन्न	स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाबाट	स्वास्थ्य प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाबाट
४	बैजनाथ गाउपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ब्यवस्थित हुन नसकेको ।	आवश्यक स्वास्थ्य उपलब्ध गराउने	सूत्केरी	स्वास्थ्य प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाबाट	स्वास्थ्य प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाबाट
५	स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीबाट खोप केन्द्र, गाउघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।	अनुगमन गर्ने	समाप्ति	स्वास्थ्य प्रमुख	अनुगमन गर्ने	स्वास्थ्य प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाबाट

# चिसापानी स्वास्थ्य चौकी

बैजनाथ गाउँपालीका, बांके



सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन

२०७८ फाल्गुण १९ गते

## बिषय सूची

१	पृष्ठभूमि:.....	३
२	स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:.....	३
३	सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य .....	३
४	सामाजिक परीक्षण अवधि .....	३
५	सामाजिक परीक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया.....	४
६	सामाजिक परीक्षणमा अपनाइएका विधिहरू.....	४
७	सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू.....	४
८	सामाजिक परीक्षणवाट प्राप्त नतिजाहरू .....	७
९	बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू.....	११
१०	बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू.....	११
११	आमभेलाको आयोजना तथा संचालन.....	१२
१२	आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सक्बोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू.....	१२
१३	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता.....	१२
१४	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण.....	१३
१५	अनुसूचीहरू.....	१३

१ पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधानप्रदत्त नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हक र आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच र सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नागरिक र सेवाग्राहीको सशक्त सहभागिताका लागि सबल वातावरण बनाउन, स्वास्थ्य क्षेत्रको सुशासन र जवाफदेहिता प्रणाली सुदृढ तुल्याउन, स्वास्थ्य क्षेत्रमा बहुसरोकारमा आधारित सामाजिक जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्नका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका र जिम्मेवारी स्पष्ट गर्न तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संस्थागत र प्राविधिक क्षमता सबै तहमा अभिवृद्धी गर्नका लागि नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी भएको “स्वास्थ्य क्षेत्रको लागि सामाजिक जवाफदेहिता संघीय मार्गदर्शन, २०७७” को उद्देश्य अनुसार बैजनाथ गाउँपालीकाले लिएको निर्णय अनुसार यस स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षण गरिएको हो ।

सामाजिक परिक्षण का लागि बैजनाथ गाउँपालीका शुशासन समिती तथा स्वास्थ्य शाखाको अनुरोधमा स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग रहनुका साथै सामाजिक परिक्षकको रूपमा भरतराज देवकोटाको सहजीकरण रहेको थियो ।

२ स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:

बैजनाथ गाउँपालीका वार्ड नं. १ मा रहेको यस चिसापानी स्वास्थ्य संस्थाले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्दै आईरहेको छ । यस स्वास्थ्य संस्थाले सुरक्षीत मातृत्व, आमा सुरक्षा, निशूल्क प्रसूती सेवा, पोषण, खोप सेवा, परिवार नियोजन सेवा, अन्य विविध स्वास्थ्य सेवाहरू लगायतका स्वास्थ्य सेवाहरू रहेका छन् ।

३ सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य

- ३.१ स्वास्थ्य क्षेत्रवाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- ३.२ आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्धित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- ३.३ स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्धित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- ३.४ आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- ३.५ सामाजिक परिक्षणका माध्यमवाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

४ सामाजिक परिक्षण अवधि

२०७८ फाल्गुण १५ गते देखी फाल्गुण १९ गते सम्म

- ५ सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया
 

सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका प्रकृयाहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।

  - ५.१ स्थानिय तहको सुशासन समिती द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
  - ५.२ सामाजिक परिक्षकको छनौट तथा नियुक्ती ।
  - ५.३ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागी समय निर्धारण ।
  - ५.४ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
  - ५.५ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह
  - ५.६ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
  - ५.७ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण ।
  - ५.८ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।
  
- ६ सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू
  - ६.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन
  - ६.२ स्वास्थ्य संस्थावाट सूचनाहरू संकलन
  - ६.३ निशुल्क प्रसूतिसेवा लिएका आमाहरूसंग भेट
  - ६.४ स्वास्थ्यकर्मीहरू संग अन्तरक्रिया
  - ६.५ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंग अन्तरक्रिया
  - ६.६ चिसापानी स्थास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन
  - ६.७ स्वास्थ्य संस्थाको सेवा क्षेत्रमा रहेका सेवाग्राही संग विषयकेन्द्रित समुह छलफल
  
- ७ सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू
  - ७.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन: स्वास्थ्य संस्थाले नागरिक वडापत्र उचित स्थानमा राखेको छ वा छैन र आमनागरिकले सो को उपयोग कसरी सहज रुपमा गरिरहे का छन्, आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत निःशुल्क प्रसूति सेवा, प्रसूति प्रोत्साहन रकम, गर्भवती जाँचवापत प्राप्त हुने प्रोत्साहन रकम, निःशुल्क औषधि वितरण र निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाका जानकारीहरू बोर्ड वा सूचना पाटीमा टाँसिएका छन् कि छैनन्, सूचनाहरू प्रवाहगर्ने बोर्ड र सूचनापाटी व्यवस्थित रूपमा राखिएको छ, छैन, स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क प्रसूति सेवा लिने र त्यसवापत् प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने महिलाहरूको नामावली नियमित रूपमा स्वास्थ्य संस्थाको सूचना पाटीमा टाँस्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था अनुसार त्यस्तो कार्य भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थाभित्र र बाहिर सरसफाइको अवस्था, फोहोर व्यवस्थापन तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षाको प्रबन्धजस्ता विषयहरू, भवनको भौतिक अवस्था, आवश्यक कोठाहरूको उपलब्धता, शौचालय (महिला र पुरुष), विजुली वा वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था, धारा एवम् पिउने



- पानीको व्यवस्था, कम्पाउण्ड वाल, आदि जस्ता बिषयहरुमा स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.२ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरुको विवरण: आमा कार्यक्रम अन्तर्गत गत आर्थिक बर्षमा यस स्वास्थ्य संस्था वाट नि:शुल्क प्रसूति सेवा र प्रसूति प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरुको विवरण सम्बन्धी जानकारी जातजाती, तथा प्रसूती सेवा लिने र चार पटक गर्भवती जाच गराउने महिलाहरुको आधारमा स्वास्थ्य संस्था रहेको अभिलेखवाट सूचना लिईएको थियो ।
- ७.३ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरु संग भेट: यस स्वास्थ्य चौकीमा नि:शुल्क प्रसूति सेवा प्राप्त गरी प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरुको नाम, ठेगाना, उमेर, सुत्केरी भएको मिति, प्रसूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गरेको मिति, चारपटक गर्भवति जांच गराएको नगरायको जस्ता बिषयहरु रहेको सूची तयार गरी त्यसबाट ४ जना आमाको छनौट उनहिरु संग भेट गरी चार पटक गर्भवती जांच गराएको वा नगराएको, सो जांच उचित समयमा गरिएको छ, छैन, जांच गराएको भए स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएपछि पाउनुपर्ने प्रोत्साहन रकम पाए नपाएको, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुँदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थामा उनले पाएको सेवा र व्यवहार कस्तो रहेको थियो, आदि बिषयहरुमा छलफल गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.४ औषधि दाखिला र शून्य मौज्दातको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाबाट नि:शुल्क प्रदान गर्नका लागि नेपाल सरकारले व्यवस्था गरेका औषधिहरु तथा स्थानीय तहबाट व्यवस्था गरिएका औषधिहरु बर्षभरि नै स्वास्थ्य संस्थामा निरन्तर उपलब्ध रहिरहनु पर्दछ । यस व्यवस्था अनुसार औषधिको उपलब्धता थाहा पाउनका लागि औषधि दाखिला र वितरणको विवरण तथा मौज्दातको विवरण सङ्कलन गरीएको थियो । एन्टिबायोटिक लगायत अन्य अत्यावश्यक औषधिहरु बर्षभरि कति पटक दाखिला भयो र कुन कुन बेला ती औषधिको मौज्दात शून्य रहयो भन्ने जानकारी स्वास्थ्य संस्थाको भण्डार मा हुने रजिस्टर बाट लिईएको थियो ।
- ७.५ स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाले नि:शुल्क प्रसूति सेवा वापत प्राप्त गर्ने रकम लगायत स्वास्थ्य संस्थामा भएका अन्य आम्दानी र त्यसको खर्चको विवरण राखेनराखेको तथा नियमित आवधिक रूपमा लेखा परिक्षण गराए नगराएको जस्ता सूचना स्वास्थ्य संस्था वाट लिईएको थियो ।
- ७.६ खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमवाट लाभान्वितहरुको विवरण: खोप, परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरुको लक्ष्य र प्रगतिको विवरण स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको अभिलेखवाट लिईएको थियो ।
- ७.७ स्वास्थ्य संस्थावाट विविध सेवा लिनेहरुको विवरण: स्वास्थ्य संस्थामा अन्य विविध सेवा लिने को सङ्ख्याबाट उक्त संस्थाको कार्यबोझ, लोकप्रियता, औषधि तथा अन्य स्रोत परिचालनको अवस्था र उक्त सेवा महिला तथा पुरुषले के कति लिए भन्ने बारे मा थाहा पाउन विविध स्वास्थ्य सेवा लिने व्यक्तिहरुको विवरण स्वास्थ्य संस्थाको अभिलेख वाट संकलन गरिएको थियो ।
- ७.८ स्वास्थ्यकर्मीहरुसंगको अन्तरक्रिया: स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापकीय पक्ष, सेवाको गुणस्तर तथा पहुचमा अभिवृद्धिका लागि गरिएका प्रयासहरुको जानकारी सङ्कलन गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग अन्तरक्रिया गरीएको थियो । अन्तरक्रियामा स्वास्थ्य संस्थामा सेवाग्राहीले

चाहेमा गुनासोहरू राख्न पाउने के व्यवस्था छ ? स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापनका राम्रा पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू के के छन् ? भन्ने जस्ता बिषयवस्तुहरू समावेस रहेका थिए ।

- ७.९ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा व्यवस्थापन समितिसँगको अन्तरक्रिया: स्थानीय स्तरबाट स्वास्थ्य सेवा सुधार का लागि दिइएको महत्व र त्यसका उपलब्धिहरूबारे जानकारी लिन स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरिएको थियो । स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिसँगको अन्तरक्रियामा समितीको नियमित बैठक, समितीवाट विपन्न तथा वन्चितका लागि गरियका निर्णयहरू र कार्यान्वयनको अवस्था, पारदर्शिता जवाफदेहिताका लागी समितीवाट भएका कामहरू, सेवामा पहुच अभिवृद्धी, गुणस्तर सुधारका लागी भएका प्रयास जस्ता बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.१० चिसापानी स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन: स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेका सेवाहरू तथा सेवाप्रदायकको व्यवहार लाई सेवाग्राहीले कुन रूपमा लिएका छन् भन्ने कुराको प्रतिक्रिया सेवा प्राप्त गरेर फर्किदै गर्दाको अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कने बिरामीहरूमध्ये स्वास्थ्य चौकीमा ४ जना अन्तर्वार्ता लिईएको थियो । यसरी अन्तरवार्ताका लागि सहभागी छनौट गर्दा लिङ्ग, स्थान लाई ख्याल गरिएको थियो । यस अन्तरवार्तामा सेवाग्राहीलाई सेवालिन लागेको समय, सेवा लिदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्यकर्मीको व्यवहार, स्वास्थ्य संस्थामा भएका आधारभूत व्यवस्थाहरू लगायतका बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.११ सेवाग्राहीहरूसँग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल: स्वास्थ्य संस्थामा पहुच, स्वास्थ्यकर्मीको व्यवहार, स्वास्थ्यकर्मीहरूको जवाफदेहिता, स्वास्थ्य संस्थाको पारदर्शिता, स्वास्थ्य सेवाको बारेमा चेतना र जानकारी, महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाले दियका सेवाहरू, स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिको बारेमा, स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थिति, स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाको अवधि लगायत स्वास्थ्य सेवामा क्रमिक सुधार का लागि समुदायवाट सुझाव समेतका बिषयहरू मा समुदायमा लक्षित समुह छलफल गरिएको थियो । समुह छलफलमा महिला, दलित समुदाय लगायत वन्चितमा परेकाहरूका सहभागीता लाई प्राथमिकता दिईएको थियो ।
- ७.१२ महिला स्वयम्सेविकासँग अन्तर्वार्ता: बिषयकेन्द्रित छलफल हुने वडामा स्थानीय महिला स्वयम्सेविकाहरूसँग संक्षिप्त कुराकानी गरी उनीहरूको धारणा सङ्कलन गरिएको थियो जसमा स्वास्थ्य संस्थाको बारेमा स्थानीय सर्वसाधारणहरूको कस्तो धारणा छ ? के प्रायः सबै जना स्वास्थ्य सेवा लिन जान्छन् ? स्वास्थ्य सेवा लिन गर्भवती महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, बृद्धलगायत सबै गाउंले लाई कुनै बाधा अवरोध छन की ? स्वास्थ्य संस्थामा औषधिहरू निःशुल्क रूपमा पाइन्छ वा बिरामीले बाहिर बाट किन्नुपर्छ ? स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीहरू प्रायः उपस्थित हुन्छन् कि हुंदैनन् ? स्वास्थ्यकर्मीको बानी, व्यवहार कस्तो छ ? स्वास्थ्य संस्थाले प्रदानगर्ने सबै प्रकार का सेवा र सुविधाबारे सबै लाई थाहा छ कि छैन ? भन्ने जस्ता बिषयहरू यस अन्तरवार्तामा रहेका थिए ।
- ७.१३ सूचना विश्लेषण: विभिन्न स्रोतबाट सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने कार्य पूरा भए पश्चात सङ्कलित सूचनाहरूको विश्लेषण गरी आमभेलाका लागि निष्कर्षमा निकाल्ने काम गरिएको थियो । निष्कर्षको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्न र त्यसमा सबै सरोकारवालाको अपनत्व कायम गर्न यस प्रक्रियामा सके सम्म स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र स्वास्थ्यकर्मीहरूको

संलग्नता गराउने प्रयास गरिएको थियो र विश्लेषण गरी निष्कर्ष निकाल्दा तटस्थता र निष्पक्षता अपर्याप्तको थियो ।

#### ८ सामाजिक परिक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू

##### ८.१ सवल पक्षहरू

##### क) स्वास्थ्य सेवामा पहुँच एवं उपयोग

- प्रसूती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।
- पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या जम्मा १०८ जना ।
- गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या बढेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या ४७ जना रहेको छ साथै गतबर्ष भन्दा बढेको छ । जसमा दलीतः १५ जना, जनजातीः ८ जना अन्यः २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसूती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या ४७ जना (१००%) रहेको छ ।
- सूत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या ४७ जना ।
- सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।
- खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप ४ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।
- परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, नरप्लान्ट, कण्डकको सेवा नियमित प्रदान भएको ।
- गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्यामा बृद्धी भएको छ ।
- लामो समयका परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या बढि रहेको छ ।
- खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।
- खोप सुनिश्चित गर्न महिला स्वास्थ्य स्वयसेविकाले घरदैलो गर्ने गरेको ।
- खोप केन्द्रमा खोपको समयमा वच्चाहरूको तौल लिने ब्यवस्था समेत गरिएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशुल्क रहेको ।
- स्वास्थ्य संस्था नियमित रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।
- सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ६५ प्रतिशत)।
- विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक ४० जना रहेको छ ।

##### ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- दरवन्दी अनुसार दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।
- २ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।
- स्वास्थ्य कर्मी नियमित उपस्थिती हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।

- स्वास्थ्यकर्मीहरू नियमित उपस्थिति हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।
- स्वास्थ्य कर्मीको ब्यवहार मिजासिलो, लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।
- अटोकलेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिस्इन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।
- स्वास्थ्य संस्थाको सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।
- शौचालय सफा रहेको ।
- सेवाग्राहिहरूलाई पिउने पानीका लागी फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।
- प्लासेन्टा पिट भएको ।
- स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखिएको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको
- सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।
- महिला स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवस्था भएको ।
- सुत्करी हुनका लागी यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।
- यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी हुन आउने सेवाग्राहीलाई रेफर गरि अन्यत्र पठाउनु पर्ने अवस्थामा एक्बुलेन्स सेवा पूर्ण निशूल्क रहेको ।
- नियमित रूपमा आखा स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्दै आएको ।
- प्रसुती सेवा संचालनका लागी आड्रा र इन्डुरेड संगको साभेदारीमा प्रसुती भवन निर्माण भएको ।
- स्याक संगको साझेदारीमा औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको ।
- रेरि वाके वाट मास्क, सेनिटाईजर, PPE लगायतका सामग्रीको सहयोग प्राप्त गरेको।

ग) औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था

- पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।
- बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (ईन्भर्टर) गरिएको ।
- बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेचहरू रहेका छन् ।
- आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।

घ) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- आम्दानी श्रोत:
  - गाउँपालीका अनुदान

- प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।
  - स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, इन्टरनेट, बिद्युत महसुल, मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको ।
  - खर्चहरूको योजना ब्यवस्थापन समितीवाट पास गरिएको ।
- ड) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता
- परिवार नियोजन सेवाका साधनहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।
  - डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख भएको ।
- च) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी
- स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारी स्वास्थ्य स्वयसिवाका, स्वास्थ्यकर्मीहरू, र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको
  - स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको जानकारी समुदायमा रहेको पाईयो ।
- छ) स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका
- नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको
  - बैठकमा सबै पदाधिकारीहरूको उपस्थिती धेरै हुने ।
  - स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती को निर्देशिका नभएको ।
  - समिती संख्या:७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ७ जना दलित: १ जना जनजाती: २ अन्य ७ जना रहेको छ
  - जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।
  - अपाङ्गता भएका ब्यक्तीको ब्यवस्थापन समितीमा प्रतिनिधित्व सर्हानिय रहेको छ।
  - पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।
  - स्वास्थ्य संस्थाले विभिन्न संघ संस्थाहरू संगको समन्वय निकै राम्रो रहेको छ।
  - (इन्हुरेड/आड्रा, स्याक, रेरी वांके, BNMT, सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था, आदी)
  - पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशूल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
  - स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सूनिश्चितताका लागि का गरेको ।
  - बच्चाको तौल लिने पोषणको अवस्थाको अनुगमन गर्ने कामलाई खोप केन्द्रमा विस्तार गरिएको ।
  - टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।

## ८.२ सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

### क) स्वास्थ्य सेवामा पहुँच एवं उपयोग

- संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरू मध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने (२३ जना) गर्भवती कम रहेको छ (४९ प्रतिशत) ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउने लक्ष भन्दा प्रगती कम रहेको छ ।  
(संभावित सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष १७६) रहेकोमा प्रगती ४७ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।)
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा नपाएको ढिला दिने गरिएको ।
- झाडा पखाला, निमोनिया र कुपोषित वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या बढि रहेको छ ।
- परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीमा साधनको सेवा लिन छोड्ने ।  
(नया सेवा लिने सेवाग्राही भन्दापनी सेवा लिईरहेका सेवाग्राहीको संख्या कम छ)
- प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।
- खोपकेन्द्रको ब्यवस्थापन राम्रो संग हुनसकेको छैन ।  
(गाभरमा भवन छ छानो छैन, सुर्योदय भवन भएको तर दिशा पिसाव गरिदिने, करेली मा बिद्यालयमा गर्दा विद्यालय संचालन भएको समयमा खोप संचालनमा कठिन)
- गत बर्ष भन्दा विविध सेवालिन सेवाग्राहीको संख्या घटेको छ ।
- अभियान कार्यक्रम संचालन गर्दा विविध सेवालाई सूचारु गर्ने ब्यवस्था मिलाउने ।

### ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- शौचालयमा हात धुने वेसिन र सावुनको ब्यवस्था नभएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने हिवलचियर नभएको ।
- स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।
- आवश्यकता अनुसार भवन तथा कोठाहरू नभएकाले एउटै कोठामा विभिन्न सेवाहरू दिनु पर्दा सेवाहरू ब्यवस्थापन गर्न (तुरुन्त सेवा दिन, गोपनियता कायम गर्न) कठिन भएको ।

### ग) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।
- आर्थिक हिसाव किताव प्रतिवेदन उपलब्ध हुन नसकेको ।

### घ) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

- स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने र सेवाग्राहीले सजिलै देख्न र पढ्न मिल्ने स्थानमा राख्नु पर्ने ।

- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।
- निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।
- नियमित सामाजिक परिक्षण गर्ने नगरीएको ।
- केही निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरू सुन्य मौज्जात रहेको छ ।  
(एमोक्सिसिलिन २५० - ५ पटक ३ महिना, १२५ - पटक ३ महिना, ओआरएस - १ पटक १ महिना, बेन्जोइक सेलिसाइक्लिक एसिड ६ पटक ३ महिना, डोक्सी २ पटक १ महिना)
- धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती महिलाहरूले क्याल्सियम निशुल्क हुनुपर्ने माग रहेको छ ।
- सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सूनने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।

#### ड) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी

- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सम्बन्धी जानकारी मूलक सूचनाहरूको प्रदर्शन कम छ ।
- स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती भएको र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।
- प्रसूती सेवा लिन आउने सेवाग्राहीका लागी पालीकाले प्रदान गरेको यातायात खर्चको सुविधाको जानकारी समुदायमा न्युन रहेको छ

#### ९. बैजनाथ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउन प्रोत्साहन गर्न का लागि प्रदान गरिने यातायात खर्चको निरन्तरता ।

#### १०. बैजनाथ गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्यो भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरिकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागी सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईयको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।

- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको सेवाग्राहीको गुनासो संवोधनका लागि समन्वय गर्नुपर्ने ।
- पालीकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

#### ११ आमभेलाको आयोजना तथा संचालन

स्वास्थ्य संस्था तथा समुदायवाट सूचना संकलन र यसको विश्लेषणवाट प्राप्त नतिजालाई सार्वजनिकीकरण गर्नका लागि आमभेलाको आयोजना गरिएको थियो । आमभेलामा बैजनाथ गाउँपालीका का उपाध्यक्ष, कार्यकारी प्रशासकिय अधिकृत, स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख, ब्यवस्थापन समितीका अध्यक्ष, स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू, सेवाग्राहीहरू, स्वास्थ्य स्वयसेविका लगायत बैजनाथ गाउँपालीका सुशासन समितीका पदाधिकारी तथा बिभिन्न शाखाका तथा समितीका पदाधिकारीहरूको सहभागीता रहेको थियो । कोभिडका कारण नेपाल सरकारले जारी गरेको सूचना, मापदण्ड तथा निर्देशनमा रहि आमभेलाको कार्यक्रम संचालन भएको थियो । (आमभेलामा गरिएको प्रस्तुतीकरण अनुसूची १ मा रहेको छ ।)

#### १२ आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सक्बोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू

- नागरीक वडापत्र
- प्रमूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरूको नामावली नियमित टांस नगरिएको ।
- सेवाग्राहीहरूको गुनासो सूनने ब्यवस्थीत परिपाटी नभएको
- ब्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेको सेवाहरूको प्रगति विवरण ब्यवस्था भए अनुसार टास गरेको हुनुपर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा नपाएको ढिला दिने गरिएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।
- २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।
- नियमित सामाजिक परिक्षण गर्ने नगरीएको ।
- केही निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरू सुन्य मौज्दात रहेको छ ।
- निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिवरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।

#### १३ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता

सामाजिक परिक्षणवाट पहिचान भएका तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले जिम्मेवारीका साथ आआफ्नो प्रतिवद्धता ब्यक्त गरेका थिए । भेलामा चिसापानी स्वास्थ्य चौकी संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीका अध्यक्षले सामाजिक परिक्षणले आखा खोलीदिएको र यसले उठाएका सवालहरूलाई ब्यवस्थापन समितीले गंभिरता पूर्वक संवोधन गर्ने प्रतिबद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो।



स्वास्थ्य शाखा प्रमुखले स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्दै आईरहेका सेवाहरू र स्वास्थ्य संस्थाको अवस्थाका वारेका सामाजिक परिक्षणले एनाको रूपमा प्रस्ट भएको बिचार राख्दै सुझाव पेटिका ब्यवस्थित गर्ने, खोपकेन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था पालीकावाट गर्ने, निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको आपूर्तीको ब्यवस्था मिलाउने, स्वास्थ्य संस्थाहरूको लेखा परिक्षण नियमित गर्ने लगायत सामाजिक परिक्षणले उठायका सावालहरू संवोधन गरिने प्रतिवध्दता ब्यक्त गर्नु भएको थियो शुसाशन समितीका संयोजकले स्वास्थ्य संस्थाको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बढाउनकाका लागि र शुसाशन अभिवृद्धीका लागि सामाजिक परिक्षण जस्ता कृयाकलापहरू नियमित गर्नु पर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । आमभेला कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालीकाका निमित्त प्रशासकिय अधिकृतले सामाजिक परिक्षणले उठायका विषयहरूको संवोधनकालागी पालीका प्रतिबद्ध रहेको जनाउदै हिजो भन्दा आज राम्रो परिवर्न भएको र अझ द्रुत गतिमा परिवर्तन गर्नका लागि सबैले आआफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा सचेत भएर काम गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । वांके जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख धिरजंग शाहले अहिले सामाजिक परिक्षण अपरिहार्य भएको र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमको अन्तमा आमभेलाको अध्यक्षता गर्नु भएका नन्दराम केसीले यस प्रकृयाले हामि सबैका आखा खुलेका छन् देखियका कमजोरीहरू सबै तहवाट सुधार हुने र आगामी दिनमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी बढाउदै मूल धारमा ल्याउन, साथै सामाजिक परिक्षणले उठायका सवालहरूको संवोधनका लागि प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो ।

१४ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण

आमभेलाको छलफलमा उठेका सवालहरूको संवोधनका लागि उपस्थित सेवाग्राहीहरूको सल्लाह तथा सुझावमा स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, ब्यवस्थापन समितीका पदाधिकारीहरू, बैजनाथ गाउँपालीकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख लगायतको सहभागीतामा कार्ययोजना निर्माण गरियको थियो । कार्ययोजना अनुसूची २ मा रहेको छ ।

१५ अनुसूचीहरू

आमभेलाको प्रस्तुतीकरण  
कार्ययोजना

अनुसूची	१
अनुसूची	२

चिसापानी स्वास्थ्य चौकी  
बैजनाथ गाउँपालीका १ बांके  
सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिककरणका लागि  
आम भेलाको प्रस्तुतीकरण  
२०७८ फाल्गुण १९ गते

## १. सामाजिक परिक्षणको उद्देश्य

- स्वास्थ्य क्षेत्रवाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्धित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्धित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- सामाजिक परिक्षणका माध्यमवाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

## २. सामाजिक परिक्षणमा अपनाईएको प्रकृया

- ❖ स्थानिय तह द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागि समय निर्धारण ।
- ❖ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिककरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह ।
- ❖ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण।

❖ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण

|

### ३. सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू

- स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन:
- स्वास्थ्य संस्थावाट सूचनाहरू संकलन
  - निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरूको विवरण
  - औषधि दाखिला र शून्य मौज्दातको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण
  - खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमवाट लाभान्वितहरूको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थावाट विविध सेवा लिनैहरूको विवरण
- निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरू संग भेट
- स्वास्थ्यकर्मिहरूसंगको अन्तरक्रिया
- स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंगको अन्तरक्रिया
- सेवाग्राहीहरूसंग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल
- सूचना बिश्लेषण

### ४. सामाजिक परिक्षणले समेटेका मुख्यक्षेत्रहरू

#### • स्वास्थ्य सेवामा पहुच एवं उपयोग

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
सुरक्षित मातृत्व सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• प्रसूती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।</li> <li>• पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिनै गर्भवती संख्या जम्मा १०८ जना ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिनै गर्भवती संख्या बढेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिनै आमाहरूको संख्या ४७ जना रहेको छ साथै गतबर्ष भन्दा बढेको छ । जसमा दलीत: १५ जना, जनजाती: ८ जना अन्य: २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।</li> <li>• संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरू मध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिनै (२३ जना) गर्भवती कम रहेको छ (४९ प्रतिशत) ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउने लक्ष भन्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसूती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीवाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या ४७ जना (१००%) रहेको छ ।</li> <li>• सुत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या ४७ जना ।</li> <li>• संभावीत सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष १७६) रहेकोमा प्रगती ४७ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा नपाएको दिला दिने गरिएको ।</li> </ul>

खोप सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।</li> <li>• खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप ४ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।</li> <li>• झाडा पखाला, निमोनिया र कुपोषित वाट प्रभावित वालवालिकाको संख्या बढि रहेको छ ।</li> </ul>
परिवार नियोजन सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, नरप्लान्ट, कण्डकको सेवा नियमित प्रदान भएको ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्यामा बृद्धी भएको छ ।</li> <li>• लामो समयका परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या बढि रहेको छ ।</li> <li>• परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीमा साधनको सेवा लिन छोड्ने । (नया सेवा लिने सेवाग्राही भन्दापनी सेवा लिईरहेका सेवाग्राहीको संख्या कम छ)</li> <li>• प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> </ul>
गाउँघर क्लिनिक र खोप केन्द्रको अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> <li>• खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।</li> <li>• खोप सुनिश्चित गर्न महिला स्वास्थ्य स्वयसेविकाले घरदैलो गर्ने गरेको ।</li> <li>• खोप केन्द्रमा खोपको समयमा वच्चाहरूको तौल लिने ब्यवस्था समेत गरिएको ।</li> <li>• खोपकेन्द्रको ब्यवस्थापन राम्रो संग हुनसकेको छैन । (गाभरमा भवन छ छानो छैन, सुर्योदय भवन भएको तर दिशा पिसाव गरिदिने, करेली मा बिद्यालयमा गर्दा विद्यालय संचालन भएको समयमा खोप संचालनमा कठिन)</li> </ul>
स्वास्थ्य संस्थावाट बिबिध सेवा लिने कूल विरामी संख्याको विवरण	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशुल्क रहेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था नियममतीत रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।</li> <li>• सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ६५ प्रतिशत)।</li> <li>• विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक ४० जना रहेको छ ।</li> <li>• गत बर्ष भन्दा विविध सेवालिने सेवाग्राहीको संख्या घटेको छ ।</li> <li>• अभियान कार्यक्रम संचालन गर्दा विविध सेवालाई सूचारु गर्ने ब्यवस्था मिलाउने ।</li> </ul>

### • स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
स्वास्थ्यकर्मीको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• दरवन्दी अनुसार दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।</li> <li>• २ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य कर्मी नियमित उपस्थिती हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।</li> </ul>

<p>स्वास्थ्य कर्मको विरामी प्रतीको ब्यवहार</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• मिजासिलो</li> <li>• सोधेको कुरा राम्रो संग बताईदिने ।</li> <li>• लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।</li> </ul>
<p>औजार एवं उपकरणको निर्मलिकरण</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• अटोक्लेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिसिन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।</li> </ul>
<p>सरसफाई</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।</li> <li>• शौचालय सफा रहेको ।</li> <li>• शौचालयमा हात धुने वेसिन र सावुनको ब्यवस्था नभएको ।</li> <li>• सेवाग्राहिहरूलाई पिउने पानीका लागि फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• प्लासेन्टा पिट भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखिएको छ ।</li> </ul>
<p>संवेदनशीलता</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको ।</li> <li>• सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• महिला स्वास्थ्यकर्मको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने ह्विलचियर नभएको ।</li> <li>• सुत्करी हुनका लागि यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रु५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रु५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।</li> <li>• यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी हुन आउने सेवाग्राहीलाई रेफर गरि अन्यत्र पठाउनु पर्ने अवस्थामा एक्बुलेन्स सेवा पूर्ण निशूल्क रहेको ।</li> <li>• नियमित रूपमा आखा स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्दै आएको ।</li> </ul>
<p>गुणस्तर सुधारकालागी भएका प्रयासहरू</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• प्रसुती सेवा संचालनका लागि आङ्ग र इन्हुरेड संगको साभेदारीमा प्रसुती भवन निर्माण भएको ।</li> <li>• स्याक संगको साङ्गेदारीमा औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको ।</li> <li>• रेरि वाके वाट मास्क, सेनिटाईजर, PPE लगायतका सामग्रीको सहयोग प्राप्त गरेको।</li> <li>• स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> </ul>

• **औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था**

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
जेष्ठ नागरीक अपाङ्ग मैत्री प्रतिकालय हिवलिचयर/स्ट्रेचर भवन बैकल्पीक उर्जाको अवस्था शौचालयको ब्यवस्था अन्य	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।</li> <li>• बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (ईन्भर्टर) गरिएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।</li> <li>• आवश्यकता अनुसार भवन तथा कोठाहरू नभएकाले एउटै कोठामा विभिन्न सेवाहरू दिनु पर्दा सेवाहरू ब्यवस्थापन गर्न (तुरुन्त सेवा दिन, गोपनियता कायम गर्न) कठिन भएको ।</li> <li>• बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेच्यहरू रहेका छन् ।</li> </ul>
आवश्यक औजार उपकरणको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।</li> </ul>

• **संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था**

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
आम्दानी	<p>आम्दानी श्रोत:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• गाउँपालीका अनुदान</li> <li>• प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।</li> <li>• २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको । (परिच्छेद ४ को ४.३ ड मा ब्यवस्था भएको (सामाजिक परिक्षण र लेखा परिक्षण))</li> <li>• आर्थिक हिसाव किताव प्रतिवेदन उपलब्ध हुन नसकेको ।</li> </ul>
खर्च	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, ईन्टरनेट, बिद्युत महसुल, पुर्वाधार निर्माण, मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको)</li> <li>• खर्चहरूको योजना ब्यवस्थापन समितीवाट पास गरिएको ।</li> </ul>

• **संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता**

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
नागरीक वडापत्र	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने र सेवाग्राहीले सजिलै देख्ने र पढ्न मिल्ने स्थानमा राख्नु पर्ने ।</li> </ul>
सेवाहरूवारे जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> <li>निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।</li> <li>निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।</li> <li>नियमित सामाजिक परिक्षण गर्ने नगरीएको ।</li> </ul>
निशुल्क औषधिहरूको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>परिवार नियोजन सेवाका साधनहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।</li> <li>केही निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरू सुन्य मौज्जात रहेको छ । (एमोक्सिलीन २५० - ५ पटक ३ महिना, १२५ - पटक ३ महिना, ओआरएस - १ पटक १ महिना, बेन्जोइक सेलिसाइक्लिक एसिड ६ पटक ३ महिना, डोक्सी २ पटक १ महिना)</li> <li>डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख भएको ।</li> <li>धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।</li> <li>गर्भवती महिलाहरूले क्याल्सियम निशुल्क हुनुपर्ने माग रहेको छ ।</li> </ul>
नागरिक गुनासोको संवोधन एवं ब्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> <li>सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सूनने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>

• **स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी**

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
निशुल्क प्रदान गरिने सेवाहरू सेवाको गुणस्तर ब्यवस्थापन समितीको भूमिका	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारी स्वास्थ्य स्वयसिवका, स्वास्थ्यकर्मीहरू, गोरार्इता (चौकीदार) र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको जानकारी समुदायमा रहेको पाईयो ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सम्बन्धी जानकारी मूलक सूचनाहरूको प्रदर्शन कम छ ।</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती भएको र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> <li>• प्रसूती सेवा लिन आउने सेवाग्राहीका लागि पालीकाले प्रदान गरेको यातायात खर्चको सुविधाको जानकारी समुदायमा न्युन रहेको छ</li> </ul>
सेवा वारे न्यून जानकारी भएका समुदाय	<ul style="list-style-type: none"> <li>• सबै क्षेत्रमा जानकारी उस्तै रहेको ।</li> </ul>

### • स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
नियमित बैठक एवं सहभागिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको</li> <li>• बैठकमा सबै पदाधिकारीहरूको उपस्थिति धेरै हुने ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती को निर्देशिका नभएको ।</li> </ul>
समितीमा समावेशिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• समिती संख्या: ७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ७ जना दलित: १ जना जनजाती: २ अन्य ७ जना रहेको छ</li> <li>• जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।</li> <li>• अपाङ्गता भएका ब्यक्तीको ब्यवस्थापन समितीमा प्रतिनिधित्व सर्हानिय रहेको छ।</li> </ul>
स्थानिय तह तथा अन्य निकाय संगको समन्वय र श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले विभिन्न संघ संस्थाहरू संगको समन्वय निकै राम्रो रहेको छ। (इन्डुरेड/आडा, स्याक, रेरी वांके, BNMT, सानाकिसान कृषि सहकारी संस्था, आदी)</li> </ul>
समतामूलक सेवा ब्यवस्थापन (विपन्न वन्चित ब्यक्तीका स्वास्थ्य समस्या प्रतीको संवेदनशिलता)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशूल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सूनिश्चितताका लागि का गरेको ।</li> <li>• बच्चाको तौल लिने पोषणको अवस्थाको अनुगमन गर्ने कामलाई खोप केन्द्रमा विस्तार गरिएको ।</li> </ul>
सेवावाट वन्चित समुदायको पहुच	<ul style="list-style-type: none"> <li>• टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।</li> </ul>



बढाउनका लागि भएका प्रयास	
-----------------------------	--

#### ५. बिद्यमान सवालहरू

बिषय / क्षेत्र	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी
स्वास्थ्य सेवामा पहुच	<ul style="list-style-type: none"> <li>• संस्थागत प्रसुती सेवा लिएका आमाहरू मध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने (२३ जना) गर्भवती कम रहेको छ (४९ प्रतिशत) ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने लक्ष भन्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• संभावीत सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष १७६) रहेकोमा प्रगती ४७ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा नपाएको ढिला दिने गरिएको ।</li> <li>• झाडा पखाला, निमोनिया र कुपोषित वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या बढि रहेको छ ।</li> <li>• परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीमा साधनको सेवा लिन छोड्ने । (नया सेवा लिने सेवाग्राही भन्दापनी सेवा लिईरहेका सेवाग्राहीको संख्या कम छ)</li> <li>• प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> <li>• खोपकेन्द्रको ब्यवस्थापन राम्रो संग हुनसकेको छैन ।</li> <li>• (गाभरमा भवन छ छानो छैन, सुर्योदय भवन भएको तर दिशा पिसाव गरिदिने, करेली मा बिद्यालयमा गर्दा विद्यालय संचालन भएको समयमा खोप संचालनमा कठिन)</li> <li>• गत बर्ष भन्दा विविध सेवालिन सेवाग्राहीको संख्या घटेको छ ।</li> <li>• अभियान कार्यक्रम संचालन गर्दा विविध सेवालाई सूचारु गर्ने ब्यवस्था मिलाउने ।</li> </ul>
स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर	<ul style="list-style-type: none"> <li>• शौचालयमा हात धुने वेसिन र सावुनको ब्यवस्था नभएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने ह्विलचियर नभएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।</li> <li>• आवश्यकता अनुसार भवन तथा कोठाहरू नभएकाले एउटै कोठामा विभिन्न सेवाहरू दिनु पर्दा सेवाहरू ब्यवस्थापन गर्न (तुरुन्त सेवा दिन, गोपनियता कायम गर्न) कठिन भएको ।</li> </ul>
श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> <li>• २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको । (परिच्छेद ४ को ४.३ ड मा ब्यवस्था भएको (सामाजिक परिक्षण र लेखा परिक्षण))</li> <li>• आर्थिक हिसाव किताव प्रतिवेदन उपलब्ध हुन नसकेको ।</li> </ul>
ब्यवस्थापन तथा जवाफदेहिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने र सेवाग्राहीले सजिलै देख्ने र पढ्न मिल्ने स्थानमा राख्नु पर्ने ।</li> <li>• निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।</li> <li>• निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।</li> <li>• नियमित सामाजिक परिक्षण गर्ने नगरीएको ।</li> <li>• केही निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरू सुन्य मौज्दात रहेको छ । (एमोक्सिलीन २५० – ५ पटक ३ महिना, १२५ – पटक ३ महिना, ओआरएस – १ पटक १ महिना, बेन्जोइक सेलिसाइक्लिक एसिड ६ पटक ३ महिना, डोक्सी २ पटक १ महिना)</li> <li>• धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।</li> <li>• गर्भवती महिलाहरूले क्याल्सियम निशुल्क हुनुपर्ने माग रहेको छ ।</li> <li>• सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सून्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>
स्वास्थ्य सेवाप्रतीको चेतना तथा जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य सम्बन्धी जानकारी मूलक सूचनाहरूको प्रदर्शन कम छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती भएको र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> <li>• प्रसूती सेवा लिन आउने सेवाग्राहीका लागी पालीकाले प्रदान गरेको यातायात खर्चको सुविधाको जानकारी समुदायमा न्युन रहेको छ</li> </ul>

## ६. पालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- प्रसूती प्रोत्साहन का लागि थप गरिएको रकम को निरन्तरता ।

## ७. पालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- नगरपालीका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्यो भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- मापदण्ड अनुसारको भवनकालागि सहयोग पुर्याउनु पर्ने र अल्पकालीन समाधानका लागि सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्था संग छलफल चलाई योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागी सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईयोको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको ।
- पालीकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

धन्यवाद

अनुसूची २  
चिसापानी स्वास्थ्य चौकी, बैजनाथ बांके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना

चिसापानी स्वास्थ्य चौकी बैजनाथ गाउँपालिका १ बांके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना २०७८ फाल्गुण १९ गते

क्र. सं.	सुधारका क्षेत्र मुख्य सवाल	क्याकलाप	सम्पन्न गर्ने समयवधि	जिम्मेवार निकाय या व्यक्ति	कार्य सम्पादनको उपलब्धि सूचक	अनुगमन गर्ने निकाय र व्यक्ति	स्रोत/सहायक उपलब्ध गराउने निकाय
१	नागरिक वडापत्र	नागरिक वडापत्र अध्यावधिक गरी उचित स्थानमा राख्ने	२०७८/१३/१०	चिसापानी स्वास्थ्य चौकी संचालन तथा व्यवस्थापन समिती, स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरिएको सेवाहरू सबै सन्देशको नागरिक वडापत्र अध्यावधिक गरी सेवाग्राहीहरूले सजिलै देख्न सक्नेगरी राख्ने	बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य समिती, सामाजिक समिती, स्वास्थ्य शाखा स्वास्थ्य अनुगमन तथा सुगमस्तर सुनिश्चिता समिती	बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
२	प्रमूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरूको नामावली नियमित टाँस नगरिएको	प्रमूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरूको नामावली नियमित सूचना पाटीमा टाँस गर्ने ।	२०७८/११/१०	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	प्रमूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरूको नामावली टाँस गर्ने।	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका
३	सेवाग्राहीहरूको गुनासो सुन्ने व्यवस्थीत परिपाटी नभएको	गुनासो सुन्ने परिपाटी लागू गर्ने	२०७८/१३/१०	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सुन्ने परिपाटी लागू गर्ने।	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका
४	व्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ	खोप केन्द्र व्यवस्थीत गर्ने	२०७८/१२/१०	खोप चौकी अध्यक्ष पवन शर्मा	खोप केन्द्र व्यवस्थीत गर्ने।	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका
५	स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेको सेवाहरूको प्रगति विवरण व्यवस्था भए अनुसार टाँस गरेको हुनुपर्ने ।	मिथ्र चार्ट तयार गरी टाँस गर्ने	२०७८/१२/१०	खोप चौकी अध्यक्ष	खोप चौकी प्रमुखले प्रदान गरेको सेवाहरूको प्रगति विवरण तयार गरी टाँस गर्ने।	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका
६	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा नपाएको दिला दिने गरिएको ।	जी.पी.वा. रकम माग गरी डिस्चार्जको समयमा नपाएको दिला दिने गरिएको ।	२०७८/१३/१०	खोप चौकी अध्यक्ष र स्वास्थ्य पत्रकारिता	सुत्केरीहरूको डिस्चार्ज भएपछि रकम नपाएको हुनेहरूलाई दिला दिने गरिएको ।	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका

*(Handwritten Signature)*

क्र. सं.	सुधारका क्षेत्र र मुख्य सवाल	क्याकलाप	सम्पन्न गर्ने समयवाधि	जिम्मेवार निकाय या व्यक्ति	कार्य सम्पादनको उपलब्धि सूचक	अनुगमन गर्ने निकाय र व्यक्ति	स्रोत/सहयोग उपलब्ध गराउने निकाय
	स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।	हाल गएको शौचालय गरि महिला र पुरुष गरि छुट्टा छुट्टै बनाइने गरिने	२०६८/०२/३०	खोटाची उपत्यका स्थिति सुखोती	महिला र पुरुष शौचालय बनाइने मा ध्यान दिने	खोटाची	खोटाची
	२ आर्थिक वर्ष २०६८/०७ र २०७०/०१ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।	लेखा परिक्षण गरिने					
	निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नै राख्नु पर्ने ।	निःशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरिने	२०६८/०२/३०	खोटाची उपत्यका	निःशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरिने	खोटाची	खोटाची
	नियमित सामाजिक परिक्षण गर्ने नगरीएको ।	सामाजिक परिक्षण गरिने		खोटाची उपत्यका	नियमित सामाजिक परिक्षण गरिने	खोटाची	खोटाची
	केही निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरू सुन्य मौज्जात रहेको छ ।	सुन्य मौज्जात रहेको औषधीहरूको वितरण गरिने	२०६८/०२/३०	खोटाची उपत्यका	निःशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको सुन्य मौज्जात रहेको	खोटाची	खोटाची
	निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको विवरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।	प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको विवरण सूचना पाटिमा टास गरिने	२०६८/०२/३०	खोटाची उपत्यका	प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको विवरण सूचना पाटिमा टास गरिने	खोटाची	खोटाची

*(Handwritten signature)*

# बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र

बैजनाथ गाउँपालीका, बांके



सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन

२०७८ फाल्गुण १९ गते

## बिषय सूची

१	पृष्ठभूमि:.....	३
२	स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:.....	३
३	सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य.....	३
४	सामाजिक परीक्षण अवधि.....	३
५	सामाजिक परीक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया.....	४
६	सामाजिक परीक्षणमा अपनाइएका विधिहरू.....	४
७	सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू.....	४
८	सामाजिक परीक्षणवाट प्राप्त नतिजाहरू.....	७
९	गाउँ पालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू.....	११
१०	गाउँ पालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू.....	१२
११	आमभेलाको आयोजना तथा संचालन.....	१२
१२	आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सक्बोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू.....	१२
१३	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता.....	१३
१४	सामाजिक परीक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण.....	१३
१५	अनुसूचीहरू.....	१३

१ पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधानप्रदत्त नागरिकको स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हक र आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने नागरिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच र सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न, स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नागरिक र सेवाग्राहीको सशक्त सहभागिताका लागि सबल वातावरण बनाउन, स्वास्थ्य क्षेत्रको सुशासन र जवाफदेहिता प्रणाली सुदृढ तुल्याउन, स्वास्थ्य क्षेत्रमा बहुसरोकारमा आधारित सामाजिक जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्नका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका र जिम्मेवारी स्पष्ट गर्न तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संस्थागत र प्राविधिक क्षमता सबै तहमा अभिवृद्धी गर्नका लागि नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी भएको “स्वास्थ्य क्षेत्रको लागि सामाजिक जवाफदेहिता संघीय मार्गदर्शन, २०७७” को उद्देश्य अनुसार बैजनाथ गाउँपालीकाले लिएको निर्णय अनुसार यस स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षण गरिएको हो ।

सामाजिक परिक्षण का लागि बैजनाथ गाउँपालीका शुशासन समिती तथा स्वास्थ्य शाखाको अनुरोधमा स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली (SSBH) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग रहनुका साथै सामाजिक परिक्षकको रूपमा भरतराज देवकोटाको सहजीकरण रहेको थियो ।

२ स्वास्थ्य संस्थावारेमा संक्षिप्त जानकारी:

बैजनाथ गाउँपालीका वार्ड नं. मा रहेको यस बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रले आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्दै आईरहेको छ । यस स्वास्थ्य संस्थाले सुरक्षीत मातृत्व, आमा सुरक्षा, निशूलक प्रसूती सेवा, पोषण, खोप सेवा, परिवार नियोजन सेवा, ल्याव सेवा, एक्सरे सेवा, विमा सिफारिस सेवा, अन्य विविध स्वास्थ्य सेवाहरू लगायतका स्वास्थ्य सेवाहरू रहेका छन् ।

३ सामाजिक परीक्षण गर्नुको मुख्य उद्देश्य

- ३.१ स्वास्थ्य क्षेत्रवाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- ३.२ आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्धित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- ३.३ स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्धित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- ३.४ आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- ३.५ सामाजिक परिक्षणका माध्यमवाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

४ सामाजिक परिक्षण अवधि

२०७८ फाल्गुण १५ गते देखी फाल्गुण १९ गते सम्म



- ५ सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका विधि तथा प्रकृया
  - सामाजिक परिक्षणमा अवलम्बन गरिएका प्रकृयाहरू निम्न अनुसार रहेका छन् ।
  - ५.१ स्थानिय तहको सुशासन समिती द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
  - ५.२ सामाजिक परिक्षकको छनौट तथा नियुक्ती ।
  - ५.३ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागी समय निर्धारण ।
  - ५.४ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
  - ५.५ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह
  - ५.६ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
  - ५.७ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण ।
  - ५.८ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।
  
- ६ सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू
  - ६.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन
  - ६.२ स्वास्थ्य संस्थावाट सूचनाहरू संकलन
  - ६.३ निशुल्क प्रसूतिसेवा लिएका आमाहरूसंग भेट
  - ६.४ स्वास्थ्यकर्मीहरू संग अन्तरक्रिया
  - ६.५ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंग अन्तरक्रिया
  - ६.६ बनकटवा स्थास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन
  - ६.७ स्वास्थ्य संस्थाको सेवा क्षेत्रमा रहेका सेवाग्राही संग विषयकेन्द्रित समुह छलफल
  
- ७ सम्पन्न गरिएका मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू
  - ७.१ स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन: स्वास्थ्य संस्थाले नागरिक वडापत्र उचित स्थानमा राखेको छ वा छैन र आमनागरिकले सो को उपयोग कसरी सहज रुपमा गरिरहे का छन्, आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत निःशुल्क प्रसूति सेवा, प्रसूति प्रोत्साहन रकम, गर्भवती जाँचवापत प्राप्त हुने प्रोत्साहन रकम, निःशुल्क औषधि वितरण र निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाका जानकारीहरू बोर्ड वा सूचना पाटीमा टाँसिएका छन् कि छैनन्, सूचनाहरू प्रवाहगर्ने बोर्ड र सूचनापाटी व्यवस्थित रूपमा राखिएको छ, छैन, स्वास्थ्य संस्थामा निःशुल्क प्रसूति सेवा लिने र त्यसवापत् प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने महिलाहरूको नामावली नियमित रूपमा स्वास्थ्य संस्थाको सूचना पाटीमा टाँस्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था अनुसार त्यस्तो कार्य भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थाभित्र र बाहिर सरसफाइको अवस्था, फोहोर व्यवस्थापन तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षाको प्रबन्धजस्ता विषयहरू, भवनको भौतिक अवस्था, आवश्यक कोठाहरूको उपलब्धता, शौचालय (महिला र पुरुष), विजुली वा वैकल्पिक उर्जाको व्यवस्था, धारा एवम् पिउने

- पानीको व्यवस्था, कम्पाउण्ड वाल, आदि जस्ता बिषयहरुमा स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.२ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरुको विवरण: आमा कार्यक्रम अन्तर्गत गत आर्थिक बर्षमा यस स्वास्थ्य संस्था वाट नि:शुल्क प्रसूति सेवा र प्रसूति प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरुको विवरण सम्बन्धी जानकारी जातजाती, तथा प्रसूती सेवा लिने र चार पटक गर्भवती जाच गराउने महिलाहरुको आधारमा स्वास्थ्य संस्था रहेको अभिलेखवाट सूचना लिईएको थियो ।
- ७.३ निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरु संग भेट: यस स्वास्थ्य चौकीमा नि:शुल्क प्रसूति सेवा प्राप्त गरी प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरुको नाम, ठेगाना, उमेर, सुत्केरी भएको मिति, प्रसूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गरेको मिति, चारपटक गर्भवति जांच गराएको नगरायको जस्ता बिषयहरु रहेको सूची तयार गरी त्यसबाट ४ जना आमाको छनौट उनहिरु संग भेट गरी चार पटक गर्भवती जांच गराएको वा नगराएको, सो जांच उचित समयमा गरिएको छ, छैन, जांच गराएको भए स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएपछि पाउनुपर्ने प्रोत्साहन रकम पाए नपाएको, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुँदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्य संस्थामा उनले पाएको सेवा र व्यवहार कस्तो रहेको थियो, आदि बिषयहरुमा छलफल गरी सूचना संकलन गरिएको थियो ।
- ७.४ औषधि दाखिला र शून्य मौज्दातको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाबाट नि:शुल्क प्रदान गर्नका लागि नेपाल सरकारले व्यवस्था गरेका औषधिहरु तथा स्थानीय तहबाट व्यवस्था गरिएका औषधिहरु बर्षभरि नै स्वास्थ्य संस्थामा निरन्तर उपलब्ध रहिरहनु पर्दछ । यस व्यवस्था अनुसार औषधिको उपलब्धता थाहा पाउनका लागि औषधि दाखिला र वितरणको विवरण तथा मौज्दातको विवरण सङ्कलन गरीएको थियो । एन्टिबायोटिक लगायत अन्य अत्यावश्यक औषधिहरु बर्षभरि कति पटक दाखिला भयो र कुन कुन बेला ती औषधिको मौज्दात शून्य रहयो भन्ने जानकारी स्वास्थ्य संस्थाको भण्डार मा हुने रजिस्टर बाट लिईएको थियो ।
- ७.५ स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण: स्वास्थ्य संस्थाले नि:शुल्क प्रसूति सेवा वापत प्राप्त गर्ने रकम लगायत स्वास्थ्य संस्थामा भएका अन्य आम्दानी र त्यसको खर्चको विवरण राखेनराखेको तथा नियमित आवधिक रूपमा लेखा परिक्षण गराए नगराएको जस्ता सूचना स्वास्थ्य संस्था वाट लिईएको थियो ।
- ७.६ खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमवाट लाभान्वितहरुको विवरण: खोप, परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरुको लक्ष्य र प्रगतिको विवरण स्वास्थ्यकर्मीको सहयोगमा स्वास्थ्य संस्थामा रहेको अभिलेखवाट लिईएको थियो ।
- ७.७ स्वास्थ्य संस्थावाट विविध सेवा लिनेहरुको विवरण: स्वास्थ्य संस्थामा अन्य विविध सेवा लिने को सङ्ख्याबाट उक्त संस्थाको कार्यबोझ, लोकप्रियता, औषधि तथा अन्य स्रोत परिचालनको अवस्था र उक्त सेवा महिला तथा पुरुषले के कति लिए भन्ने बारे मा थाहा पाउन विविध स्वास्थ्य सेवा लिने व्यक्तिहरुको विवरण स्वास्थ्य संस्थाको अभिलेख वाट संकलन गरिएको थियो ।
- ७.८ स्वास्थ्यकर्मीहरुसंगको अन्तरक्रिया: स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापकीय पक्ष, सेवाको गुणस्तर तथा पहुचमा अभिवृद्धिका लागि गरिएका प्रयासहरुको जानकारी सङ्कलन गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरुसंग अन्तरक्रिया गरीएको थियो । अन्तरक्रियामा स्वास्थ्य संस्थामा सेवाग्राहीले

चाहेमा गुनासोहरू राख्न पाउने के व्यवस्था छ ? स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापनका राम्रा पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू के के छन् ? भन्ने जस्ता बिषयवस्तुहरू समावेस रहेका थिए ।

- ७.९ स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा व्यवस्थापन समितिसँगको अन्तरक्रिया: स्थानीय स्तरबाट स्वास्थ्य सेवा सुधार का लागि दिइएको महत्व र त्यसका उपलब्धिहरूबारे जानकारी लिन स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरिएको थियो । स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिसँगको अन्तरक्रियामा समितीको नियमित बैठक, समितीवाट विपन्न तथा वन्चितका लागि गरियका निर्णयहरू र कार्यान्वयनको अवस्था, पारदर्शिता जवाफदेहिताका लागी समितीवाट भएका कामहरू, सेवामा पहुच अभिवृद्धी, गुणस्तर सुधारका लागी भएका प्रयास जस्ता बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.१० बनकटवा स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कदाको अनुभव सङ्कलन: स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गरेका सेवाहरू तथा सेवाप्रदायकको व्यवहार लाई सेवाग्राहीले कुन रूपमा लिएका छन् भन्ने कुराको प्रतिक्रिया सेवा प्राप्त गरेर फर्किदै गर्दाको अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सेवा प्राप्त गरेर फर्कने बिरामीहरूमध्ये स्वास्थ्य चौकीमा ४ जना अन्तर्वार्ता लिईएको थियो । यसरी अन्तरवार्ताका लागि सहभागी छनौट गर्दा लिङ्ग, स्थान लाई ख्याल गरिएको थियो । यस अन्तरवार्तामा सेवाग्राहीलाई सेवालिन लागेको समय, सेवा लिदा पैसा खर्च भए नभएको, स्वास्थ्यकर्मीको व्यवहार, स्वास्थ्य संस्थामा भएका आधारभूत व्यवस्थाहरू लगायतका बिषयहरू रहेका थिय ।
- ७.११ सेवाग्राहीहरूसँग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल: स्वास्थ्य संस्थामा पहुच, स्वास्थ्यकर्मीको व्यवहार, स्वास्थ्यकर्मीहरूको जवाफदेहिता, स्वास्थ्य संस्थाको पारदर्शिता, स्वास्थ्य सेवाको बारेमा चेतना र जानकारी, महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाले दियका सेवाहरू, स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समितिको बारेमा, स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थिति, स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाको अवधि लगायत स्वास्थ्य सेवामा क्रमिक सुधार का लागि समुदायवाट सुझाव समेतका बिषयहरू मा समुदायमा लक्षित समुह छलफल गरिएको थियो । समुह छलफलमा महिला, दलित समुदाय लगायत वन्चितमा परेकाहरूका सहभागीता लाई प्राथमिकता दिईएको थियो ।
- ७.१२ महिला स्वयम्सेविकासँग अन्तर्वार्ता: बिषयकेन्द्रित छलफल हुने वडामा स्थानीय महिला स्वयम्सेविकाहरूसँग संक्षिप्त कुराकानी गरी उनीहरूको धारणा सङ्कलन गरिएको थियो जसमा स्वास्थ्य संस्थाको बारेमा स्थानीय सर्वसाधारणहरूको कस्तो धारणा छ ? के प्रायः सबै जना स्वास्थ्य सेवा लिन जान्छन् ? स्वास्थ्य सेवा लिन गर्भवती महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति, बृद्धलगायत सबै गाउँले लाई कुनै बाधा अवरोध छन की ? स्वास्थ्य संस्थामा औषधिहरू निःशुल्क रूपमा पाइन्छ वा बिरामीले बाहिर बाट किन्नुपर्छ ? स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्यकर्मीहरू प्रायः उपस्थित हुन्छन् कि हुंदैनन् ? स्वास्थ्यकर्मीको बानी, व्यवहार कस्तो छ ? स्वास्थ्य संस्थाले प्रदानगर्ने सबै प्रकार का सेवा र सुविधाबारे सबै लाई थाहा छ कि छैन ? भन्ने जस्ता बिषयहरू यस अन्तरवार्तामा रहेका थिए ।
- ७.१३ सूचना बिश्लेषण: विभिन्न स्रोतबाट सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने कार्य पूरा भए पश्चात सङ्कलित सूचनाहरूको विश्लेषण गरी आमभेलाका लागि निष्कर्षमा निकाल्ने काम गरिएको थियो । निष्कर्षको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्न र त्यसमा सबै सरोकारवालाको अपनत्व कायम गर्न यस प्रक्रियामा सके सम्म स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र स्वास्थ्यकर्मीहरूको संलग्नता

गराउने प्रयास गरिएको थियो र विश्लेषण गरी निष्कर्ष निकाल्दा तटस्थता र निष्पक्षता अपनाइएको थियो ।

#### ८ सामाजिक परिक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू

##### ८.१ सवल पक्षहरू

##### क) स्वास्थ्य सेवामा पहुँच एवं उपयोग

- प्रसूती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।
- पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या जम्मा १८७ जना ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या ८१ जना रहेको छ । जसमा दलीतः १३ जना, मधेसी ३ जना, जनजातीः ४१ जना अन्यः २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसूती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या ८१ जना (१००%) रहेको छ ।
- सूत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या ८१ जना ।
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा पुरै रकम पाएका छन् । कोरोनाको लकडाउनको समयमा १ महिना ढिला भएको ।
- सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।
- खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप २ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।
- परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, आयुसिडी, को सेवा नियमित प्रदान भएको ।
- गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्यामा बृद्धी भएको छ ।
- लामो समयका परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या बढि रहेको छ
- खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।
- गुरुवागाउँमा भवन सहित खोपकेन्द्र ब्यवस्थित रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशुल्क रहेको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा थप सेवाको रूपमा संचालन भएको ल्याव र एक्सरे सेवामा सहुलीयत दरमा शुल्क लाग्ने ।
- स्वास्थ्य संस्था नियममतीत रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।
- सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ६० प्रतिशत)।
- विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक १०१ जना रहेको छ । गत बर्ष भन्दा १०० प्रतिशत भन्दा बढेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्था स्वास्थ्य विमाकोको सहूलियतका लागि रेफर सेन्टरको रूपमा रहेको ।

ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- स्वास्थ्य संस्थामा दरवन्दी अनुसार सबै दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।
- ४ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।
- ४ जना स्वास्थ्यकर्मी स्वास्थ्य संस्थाले आफै करारमा नियुक्त गरेको ।
- नियमित उपस्थिती हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।
- स्वास्थ्य कर्मीको ब्यवहार मिजासिलो, सोधेको कुरा राम्रो संग बताईदिने, लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।
- स्वास्थ्य कर्मीको ब्यवहारमा पहिलेको अवस्थामा निकै सुधार भएको जन धारणा रहेको छ ।
- अटोकलेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिस्इन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।
- स्वास्थ्य संस्था भित्र सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।
- सेवाग्राहीहरूलाई पिउने पानीका लागी २ स्थानमा फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।
- प्लासेन्टा पिट भएको ।
- स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखिएको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको ।
- सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।
- महिला स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवस्था भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने हिवलचियर, स्ट्रेचर भएको ।
- सुत्करी हुनका लागी यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रू५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।
- यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी हुन आउने सेवाग्राहीलाई रेफर गरि अन्यत्र पठाउनु पर्ने अवस्थामा एक्बुलेन्स सेवा पूर्ण निशूल्क रहेको ।
- यस स्वास्थ्य संस्थावाट रेफर गरिने मृगौला र क्यान्सरका विरामीहरूलाई एम्बुलेन्स सेवामा ५० प्रतिशत छुट गरिएको ।

ग) औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था

- पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।
- बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (ईन्भर्टर) गरिएको ।

- आवश्यकता अनुसार भवन तथा कोठाहरू नभएकाले एउटै कोठामा विभिन्न सेवाहरू दिनु पर्दा सेवाहरू ब्यवस्थापन गर्न (तुरुन्त सेवा दिन, गोपनियता कायम गर्न) कठिन भएको ।
- बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेच्यहरू रहेका छन् ।
- सामान्यत आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।

घ) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- आम्दानी श्रोत:
  - गाउँपालीका अनुदान
  - प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।
  - ल्याव, एक्सरे, OJT, विमा रेफर सेवा वाट प्राप्त हुने रकम ।
  - एम्बुलेन्स सेवा वाट प्राप्त रकम ।
- स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, MA प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, प्रयोगशाला सामान, ईन्टरनेट, बिद्युत महसुल, पुर्वाधार निर्माण, एम्बुलेन्स मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको

ङ) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

- परिवार नियोजन सेवाका साधनहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।

च) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी

- स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारी स्वास्थ्य स्वयसिक्का, स्वास्थ्यकर्मीहरू, गोरार्इता (चौकीदार) र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको

छ) स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका

- नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको
- बैठकमा सबै पदाधिकारीहरूको उपस्थिती धेरै हुने ।
- स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती को निर्देशिका भएको ।
- समिती संख्या:७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ५ जना दलित: २ जना जनजाती: १ अन्य ५ जना ब्यवस्थापन रहेको छ
- जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।
- पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण गर्नका लागि जग्गा ब्यवस्थापन गर्न ब्यवस्थापन समिती मन्त्रालय सम्म पुगेको ।
- रेरी वांके, स्वास्थ्यका लागि सक्षम प्रणाली संगको सहकार्यमा सहयोग लिएको ।
- पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशुल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।

- स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सुनिश्चितताका लागि का गरेको ।
- टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।

#### ८.२ सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

##### क) स्वास्थ्य सेवामा पहुच एवं उपयोग

- गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।
- संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरू मध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (६८ प्रतिशत) ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।
- संभावित सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २६२ रहेकोमा प्रगती ८१ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।
- झाडा पखाला, निमोनिया र कुपोषित वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या बढि रहेको छ ।
- प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।
- जीगांडमा ब्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ । (प्रभात मावीको क्यान्टिनमा खोप केन्द्र संचालन गरिएको जहा विद्यार्थीहरूको भिड जम्मा हुने र खोप सामाग्री समेत अन्तब्यस्त हुने गरेको छ)
- सेवाग्राहीहरू जांच गराउन आउने भन्दापनी स्वास्थ्य विमाका लागि रेफर माग गर्न आउने भएकाले ब्यवस्थापन कठिन रहेको छ ।

##### ख) स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

- एमबिबिएस डाक्टरको पद रिक्त रहेको छ ।
- कहिलेकाही र केहि स्वास्थ्यकर्मीहरू को ब्यवहार झर्किने रहेको
- अटोक्लेभ गर्दा औजार बेर्ने (र्यापर) कपडा कम भएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाको वाहिरको (वरीपरी) को सरसफाई तथा ब्यवस्थापनको अवस्था कमजोर रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर ब्यवस्थित छैन । (सेवाग्राहीले प्रयोग गर्ने शौचालयमा भित्रवाट लगाउने चुकुल छैन, हात धुने बेसिनमा साबुन छैन)
- स्वास्थ्य संस्था वरिपरी तारवार ब्यवस्थित गरिएको छैन ।
- सुत्केरीका लागि कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।
- बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ८ महिना देखि सेवाग्राहीलाई उपलब्ध नभएको ।
- स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।

- प्रसूती सेवाका लागि पेरीलाईट, रवर सिट नभएको,
- ल्यावका लागि सेमि अटो एनालाईजर र पुल्टर काउन्टर आवश्यक रहेको,
- एक्सरे सेवाका लागि स्क्रिन आवश्यक रहेको ।

ग) संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

- २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।
- आर्थिक हिसाव किताव उपलब्ध हुन नसकेको ।
- स्वास्थ्य संस्था संग लगभग ९ लाख रकम रहेकोमा आर्थिक परिचालन हुन नसकेको (बार्षिक आम्दानी खर्चको योजना र चौमासीक खर्च योजना तयार गरी सोही बमोजीम गर्नुपर्ने)

घ) संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

- स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने।  
(नागरीक वडापत्रमा ल्याव सेवा, एक्सरे सेवा लगायत स्वास्थ्य संस्था र पालीकाले थप गरेका सेवाहरू समावेस नरहेको)
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।
- निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।
- डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।
- धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- (कहिले काहि स्वास्थ्यकर्मीले प्रयोग गर्ने पन्जा समेत किन्नु परेको)
- सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सून्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।

ङ) स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी

- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमीका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।

९ गाउँपालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती गराउन प्रोत्साहन गर्न का लागि प्रदान गरिने यातायात खर्च को निरन्तरता ।



१० गाउँपालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- गाउँपालीका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्छ भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागि सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईएको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको सेवाग्राहीको गुनासो संवोधनका लागि समन्वय गर्नुपर्ने ।
- पालीकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

११ आमभेलाको आयोजना तथा संचालन

स्वास्थ्य संस्था तथा समुदायवाट सूचना संकलन र यसको विश्लेषणवाट प्राप्त नतिजालाई सार्वजनिकीकरण गर्नका लागि आमभेलाको आयोजना गरिएको थियो । आमभेलामा स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा लिने सेवाग्राहीहरू, बैजनाथ गाउँपालीका का उपाध्यक्ष, कार्यकारी प्रशासकिय अधिकृत, स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख, ब्यवस्थापन समितीका अध्यक्ष, स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुख तथा स्वास्थ्यकर्मीहरू, सेवाग्राहीहरू, स्वास्थ्य स्वयसेविका, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रतिनीधी लगायत बैजनाथ गाउँपालीका सुशासन समितीका पदाधिकारी तथा बिभिन्न शाखाका तथा समितीका पदाधिकारीहरूको सहभागीता रहेको थियो । कोभिडका कारण नेपाल सरकारले जारी गरेको सूचना, मापदण्ड तथा निर्देशनमा रहि आमभेलाको कार्यक्रम संचालन भएको थियो । (आमभेलामा गरिएको प्रस्तुतीकरण अनुसूची १ मा रहेको छ ।)

१२ आमभेलामा उठेका जिज्ञासाहरू सहित सक्बोधन गर्नुपर्ने मुख्य मुख्य विषयहरू

- नागरीक वडापत्र अध्यावधिक नभएको ।
- प्रमूती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरूको नामावली नियमित टांस नगरिएको
- सेवाग्राहीहरूको गुनासो सूनने ब्यवस्थीत परिपाटी नभएको
- जीगांउमा ब्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ
- एमबिबिएस डाक्टरको पद रिक्त रहेको छ ।
- बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ८ महिना देखि सेवाग्राहीलाई उपलब्ध नभएको
- स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।

- स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।
- सेवाग्राहीको चाप रहेकाले पालो ब्यवस्था ब्यवस्थीत नभएको ।
- प्रसूती सेवाका लागि पेरीलाईट, रवर सिट, ल्यावका लागि सेमि अटो एनालाईजर र पुल्टर काउन्टर, एक्सरे सेवाका लागि स्क्रिन आवश्यक रहेको

१३ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दाका बारेमा जिम्मेवार निकायको प्रतिक्रिया तथा प्रतिबद्धता सामाजिक परिक्षणवाट पहिचान भएका तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले जिम्मेवारीका साथ आआफ्नो प्रतिवद्धता ब्यक्त गरेका थिए । भेलामा स्वास्थ्य शाखा प्रमुखले स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्दै आईरहेका सेवाहरू र स्वास्थ्य संस्थाको अवस्थाका वारेका सामाजिक परिक्षणले एनाको रूपमा प्रस्ट भएको बिचार राख्दै सुझाव पेटिका ब्यवस्थित गर्ने, खोपकेन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था पालीकावाट गर्ने, निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको आपूर्तीको ब्यवस्था मिलाउने, स्वास्थ्य संस्थाहरूको लेखा परिक्षण नियमित गर्ने लगायत सामाजिक परिक्षणले उठायका सावालहरू संवोधन गरिने प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो शुसाशन समितीका संयोजकले स्वास्थ्य संस्थाको जवाफदेहिता र पारदर्शिता बढाउनकाका लागि र शुसाशन अभिवृद्धीका लागि सामाजिक परिक्षण जस्ता कृयाकलापहरू नियमित गर्नु पर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । आमभेला कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालीकाका निमित्त प्रशासकिय अधिकृतले सामाजिक परिक्षणले उठायका विषयहरूको संवोधनकालागी पालीका प्रतिबद्ध रहेको जनाउदै हिजो भन्दा आज राम्रो परिवर्न भएको र अझ द्रुत गतिमा परिवर्तन गर्नका लागि सबैले आआफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीमा सचेत भएर काम गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । वांके जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख धिरजंग शाहले अहिले सामाजिक परिक्षण अपरिहार्य भएको र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गर्नुपर्ने धारणा राख्नु भएको थियो । कार्यक्रमको अन्तमा आमभेलाको अध्यक्षता गर्नु भएका नन्दराम केसीले यस प्रकृयाले हामि सबैका आखा खुलेका छन् देखियका कमजोरीहरू सबै तहवाट सुधार हुने र आगामी दिनमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी बढाउदै मूल धारमा ल्याउन, साथै सामाजिक परिक्षणले उठायका सवालहरूको संवोधनका लागि प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्नु भएको थियो ।

१४ सामाजिक परिक्षणले उठाएका मुद्दालाई सम्बोधन गर्न कार्ययोजनाको निर्माण आमभेलाको छलफलमा उठेका सवालहरूको संवोधनका लागि उपस्थित सेवाग्राहीहरूको सल्लाह तथा सुझावमा स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, ब्यवस्थापन समितीका पदाधिकारीहरू, बैजनाथ गाउँपालीकाका स्वास्थ्य शाखा प्रमुख लगायतको सहभागीतामा कार्ययोजना निर्माण गरियको थियो । कार्ययोजना अनुसूची २ मा रहेको छ ।

१५ अनुसूचीहरू

आमभेलाको प्रस्तुतीकरण  
कार्ययोजना

अनुसूची १  
अनुसूची २

## अनुसूची १

आमभेलामा गरिएको प्रस्तुतीकरण  
सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरणका लागि  
आम भेलाको प्रस्तुतीकरण  
२०७८ फाल्गुण १९ गते, बैजनाथ गाउँपालीका, वांके

### १. सामाजिक परिक्षणको उद्देश्य

- स्वास्थ्य क्षेत्रबाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू र स्वास्थ्य सम्बन्धि सामुदायिक क्रियाकलापहरूका बारेमा समुदायलाई जानकारी गराई पारदर्शिता कायम गर्ने ।
- आमनागरिक (महिला, अतिविपन्न, पिछडिएका एवम् बन्चित समुदाय समेत) को प्रत्यक्ष र सक्रीय सहभागिताका आधारमा स्वास्थ्य सेवा प्रति उनीहरूको अधिकार, जिम्मेवारी र अपनत्वको भावना विकास गर्ने ।
- स्थानिय तहका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक निकायहरूलाई आमनागरिक विषेश गरी महिला, अतिविपन्न, जोखिममा रहेका, पिछडिएका, बन्चित एवम् दुर्गम क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदाय प्रति जवाफदेही बनाई स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्ने कार्यमा योगदान पुर्याउने ।
- आमनागरिक र स्वास्थ्य संस्था बीच खुल्ला रूपमा सही सूचना आदान प्रदान, छलफल र नियमित संवाद गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।
- सामाजिक परिक्षणका माध्यमबाट स्वास्थ्य सम्बन्धी परियोजना र कार्यक्रमको कार्यान्वयन र स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा निरन्तर सुधारका लागि मार्गप्रशस्त गर्ने ।

### २. सामाजिक परिक्षणमा अपनाईएको प्रकृया

- ❖ स्थानिय तह द्वारा सामाजिक परिक्षण गर्ने योजना तयारी तथा पहिलो चरणका लागि स्वास्थ्य संस्थाको छनौट ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीलाई सामाजिक परिक्षण वारे जानकारी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सामाजिक परिक्षणका लागि समय निर्धारण ।
- ❖ बिभिन्न विधी तथा माध्यम वाट स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी सूचना संकलन र बिश्लेषण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणको नतिजा सार्वजनिकिकरण गर्नका लागि आयोजनाहुने आमभेलाको सूचना प्रवाह ।
- ❖ आम भेलाको आयोजना गरी स्वास्थ्य संस्थाले दिईरहेका सेवाहरू का साथै सूचना बिश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको प्रस्तुतीकरण ।
- ❖ सामाजिक परिक्षणका क्रममा आएका सवालहरू तथा आमभेलामा उठेका सवालहरूमा सरोवारवाला जिम्मेवार निकायहरूको सवालको सम्बोधनका लागि प्रतिबद्धता तथा कार्ययोजना निर्माण।
- ❖ प्रतिवेदन तयारी तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानिय तह लाई हस्तान्तरण ।

### ३. सामाजिक परिक्षणमा अपनाइएका विधिहरू

- स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन:
- स्वास्थ्य संस्थाबाट सूचनाहरू संकलन
  - निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरूको विवरण
  - औषधि दाखिला र शून्य मौज्दातको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थाको आम्दानी खर्चको विवरण
  - खोप परिवार नियोजन र सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमबाट लाभान्वितहरूको विवरण
  - स्वास्थ्य संस्थाबाट विविध सेवा लिनेहरूको विवरण
- निशुल्क प्रसूति सेवालिनै आमाहरू संग भेट
- स्वास्थ्यकर्मिहरूसंगको अन्तरक्रिया
- स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समितिसंगको अन्तरक्रिया
- सेवाग्राहीहरूसंग बिषयकेन्द्रित समुह छलफल
- सूचना बिश्लेषण

### ४. सामाजिक परिक्षणले समेटेका मुख्यक्षेत्रहरू

#### • स्वास्थ्य सेवामा पहुच एवं उपयोग

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
सुरक्षित मातृत्व सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• प्रसूती सेवा ३६५ दिन २४ सै घण्टा उपलब्ध रहेको ।</li> <li>• पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या जम्मा १८७ जना ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या ८१ जना रहेको छ । जसमा दलीत: १३ जना, मधेसी ३ जना, जनजाती: ४१ जना अन्य: २४ जना रहेको छ जो जनसंख्या अनुसार समावेसी छ ।</li> <li>• संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरू मध्ये पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (६८ प्रतिशत) ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा भएका सबै प्रसूती दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट भएका छन् । दक्ष स्वास्थ्य कर्मी वाट प्रसूती गराउने संख्या ८१ जना (१००%) रहेको छ ।</li> <li>• सुत्केरी भएको २४ घण्टा भित्र जाँच गराउने संख्या ८१ जना ।</li> <li>• संभावीत सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २६२ रहेकोमा प्रगती ८१ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने सेवाग्राहीहरूले पाउनु पर्ने प्रोत्साहन रकम डिस्चार्ज भएर जाने समयमा पुरै रकम पाएका छन् । कोरोनाको लकडाउनको समयमा १ महिना ढिला भएको ।</li> </ul>

खोप सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• सबै वालवालिकाहरूलाई खोप सेवा पुर्याउनका लागि घरदैलो मै पूगी अनुगमन गर्ने गरिएको र स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ ।</li> <li>• खोपमा पहुँच बढाउनका लागि स्वास्थ्य संस्थाका साथै थप २ स्थानमा खोप केन्द्र संचालनमा रहेको छ ।</li> <li>• झण्डा पखाला, निमोनिया र कुपोषित वाट प्रभावित वालवालिकाको संख्या बढि रहेको छ ।</li> </ul>
परिवार नियोजन सेवा	<ul style="list-style-type: none"> <li>• परिवार नियोजनका पिल्स, डिपो, आयुसिडी, को सेवा नियमित प्रदान भएको ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा परिवार नियोजनको सेवा लिने सेवाग्राहीहरूको संख्यामा बृद्धी भएको छ ।</li> <li>• लामो समयका परिवार नियोजनका साधन अपनाउने सेवाग्राहीको संख्या बढि रहेको छ</li> <li>• प्रजनन उमेरका आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> </ul>
गाउँघर क्लिनिक र खोप केन्द्रको अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> <li>• खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र आमा समुहको बैठक नियमित रहेको छ ।</li> <li>• गुरुवागाउँमा भवन सहित खोपकेन्द्र ब्यवस्थित रहेको छ ।</li> <li>• जीगाँउमा ब्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ । (प्रभात मावीको क्यान्टिनमा खोप केन्द्र संचालन गरिएको जहा विद्यार्थीहरूको भिड जम्मा हुने र खोप सामाग्री समेत अन्तब्यस्त हुने गरेको छ)</li> </ul>
स्वास्थ्य संस्थावाट बिबिध सेवा लिने कूल विरामी संख्याको विवरण	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत सेवाहरू पूर्ण निशुल्क रहेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा थप सेवाको रूपमा संचालन भएको ल्याव र एक्सरे सेवामा सहूलियत दरमा शुल्क लाग्ने ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था नियममीत रूपमा खुल्ने (१०-४,५ बजे) गरेको छ ।</li> <li>• सेवाग्राहीमा महिलाको संख्या बढि रहेको छ (सरदर ६० प्रतिशत)।</li> <li>• विवध सेवा लिने सेवाग्राही संख्या सरदर दैनिक १०१ जना रहेको छ । गत बर्ष भन्दा १०० प्रतिशत भन्दा बढेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था स्वास्थ्य विमाकोको सहूलियतका लागि रेफर सेन्टरको रूपमा रहेको । सेवाग्राहीहरू जांच गराउन आउने भन्दापनी स्वास्थ्य विमाका लागि रेफर माग गर्न आउने भएकाले ब्यवस्थापन कठिन रहेको छ ।</li> </ul>

### • स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
स्वास्थ्यकर्मीको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• दरवन्दी अनुसार धेरै दरवन्दी पदपूर्ती भएको ।</li> <li>• एमबिबिएस डाक्टरको पद रिक्त रहेको छ ।</li> <li>• २ जना स्वास्थ्यकर्मी अध्ययन विदामा रहेको, १ जना स्टाफ नर्सको पद रिक्त रहेको छ ।</li> <li>• ४ जना स्वास्थ्यकर्मी पालिकाको वाट करारमा नियुक्त गरिएको ।</li> <li>• ४ जना स्वास्थ्यकर्मी स्वास्थ्य संस्थाले आफै करारमा नियुक्त गरेको ।</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• नियमित उपस्थिति हुने गरेको र तालिम, बिदा जादा पालो मिलायर जाने गरेको, स्वास्थ्य संस्था जादा सेवाग्राहीको स्वास्थ्यकर्मी संग भेटहुने ।</li> </ul>
स्वास्थ्य कर्मको विरामी प्रतीको ब्यवहार	<ul style="list-style-type: none"> <li>• मिजासिलो</li> <li>• सोधेको कुरा राम्रो संग बताईदिने ।</li> <li>• लैङ्गीक, जातिय भेदभाव रहित ब्यवहार रहेको ।</li> <li>• पहिलेको अवस्थामा निकै सुधार भएको जन धारणा रहेको छ ।</li> <li>• कहिलेकाही र केहि स्वास्थ्यकर्मीहरू को ब्यवहार झर्किने रहेको</li> </ul>
औजार एवं उपकरणको निर्मलिकरण	<ul style="list-style-type: none"> <li>• अटोकलेभवाट औजारहरू निर्मलीकरण गर्ने गरेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवा प्रदान गर्ने लगायतका स्थानहरू डिसिन्फेक्टिभ (भाईरेक्स) रसायनको प्रयोग गर्ने गरेको ।</li> <li>• अटोकलेभ गर्दा औजार बेर्ने (र्यापर) कपडा कम भएको ।</li> </ul>
सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्था भित्र सरसफाईको अवस्था राम्रो रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको वाहिरको (वरीपरी) को सरसफाई तथा ब्यवस्थापनको अवस्था कमजोर रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर ब्यवस्थित छैन । (सेवाग्राहीले प्रयोग गर्ने शौचालयमा भित्रवाट लगाउने चुकुल छैन, हात धुने बेसिनमा साबुन छैन)</li> <li>• सेवाग्राहिहरूलाई पिउने पानीका लागि २ स्थानमा फिल्टरको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• प्लासेन्टा पिट भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था वरिपरी तारवार ब्यवस्थित गरिएको छैन ।</li> <li>• स्वास्थ्य जन्य फोहर ब्यवस्थापन गर्न फोहर वर्गिकरण गरि बिसर्जन गर्ने र प्लाष्टिक जन्य फोहर संकलन गरि राखियको छ ।</li> </ul>
संवेदनशीलता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको पुवार्धार पहुच योग्य (अपाङ्गता, जेष्ठ नागरीक, गर्भवती, असक्त) भएको ।</li> <li>• सेवाग्राहीलाई गोप्य स्थानमा जाच्ने तथा परामर्श दिने ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• महिला स्वास्थ्यकर्मीको ब्यवस्था भएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा असक्त विरामी आउदा चाहीने हिवलचियर, स्ट्रेचर भएको ।</li> <li>• सुत्करी हुनका लागि यस स्वास्थ्य संस्थामा आउदा रु५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरिएको । साथै यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी भई घरमा जादा समेत रु५०० यातायात खर्च उपलब्ध गराउने ब्यवस्था गरेको ।</li> <li>• यस स्वास्थ्य संस्थामा सूत्करी हुन आउने सेवाग्राहीलाई रेफर गरि अन्यत्र पठाउनु पर्ने अवस्थामा एकबुलेन्स सेवा पूर्ण निशूल्क रहेको ।</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• यस स्वास्थ्य संस्थाबाट रेफर गरिने मृगौला र क्यान्सरका विरामीहरूलाई एम्बुलेन्स सेवामा ५० प्रतिशत छुट गरिएको ।</li> <li>• सूत्केरीका लागि कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।</li> <li>• बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ८ महिना देखि सेवाग्राहीलाई उपलब्ध नभएको ।</li> </ul>
गुणस्तर सुधारकालागी भएका प्रयासहरू	<ul style="list-style-type: none"> <li>• एम्बुलेन्स सेवा संचालन ।</li> <li>• एक्सरे सेवा संचालन ।</li> <li>• स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीबाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> <li>• सेवाग्राहीको चाप रहेकाले पालो ब्यवस्था ब्यवस्थीत नभएको । पालो अगाबै सेवालिन तथा रेफर गरिदिन सेवाग्राहीले फोन गराउने (जनप्रतिनिधी, ब्यवस्थापन समिती) गरेको</li> </ul>

### • औजार उपकरण एवम भौतिक पुर्वाधारको अवस्था

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
जेष्ठ नागरीक अपाङ्ग मैत्री प्रतिकालय हिवलिचयर/स्ट्रेचर भवन बैकल्पीक उर्जाको अवस्था शौचालयको ब्यवस्था अन्य	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पहुच योग्य (अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठ नागरीक मैत्री, असक्त मैत्री) पुर्वाधार रहेको छ ।</li> <li>• बैकल्पीक उर्जाको ब्यवस्थामा ब्यवस्था (इन्भर्टर) गरिएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।</li> <li>• आवश्यकता अनुसार भवन तथा कोठाहरू नभएकाले एउटै कोठामा विभिन्न सेवाहरू दिनु पर्दा सेवाहरू ब्यवस्थापन गर्न (तुरुन्त सेवा दिन, गोपनियता कायम गर्न) कठिन भएको ।</li> <li>• बिरामी पालो पर्खदा वस्ने ब्यवस्था बेच्यहरू रहेका छन् ।</li> </ul>
आवश्यक औजार उपकरणको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>• सामान्यत आवश्यक औजार उपकरणहरू रहेको छ ।</li> <li>• प्रसूती सेवाका लागि पेरीलाईट, रवर सिट नभएको,</li> <li>• ल्यावका लागि सेमि अटो एनालाईजर र पुल्टर काउन्टर आवश्यक रहेको,</li> <li>• एक्सरे सेवाका लागि स्क्रिन आवश्यक रहेको ।</li> </ul>

### • संस्थाको आम्दानी खर्चको अवस्था

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
----------------	-----------------------------------

आम्दानी	<p>आम्दानी श्रोत:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>गाउँपालीका अनुदान</li> <li>प्रसूती सेवा प्रदानमा प्राप्त हुने रकम ।</li> <li>ल्याव, एक्सरे, OJT, विमा रेफर सेवा वाट प्राप्त हुने रकम ।</li> <li>एम्बुलेन्स सेवा वाट प्राप्त रकम ।</li> <li>२ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण भएको ।</li> <li>आर्थिक हिसाव किताव उपलब्ध हुन नसकेको ।</li> </ul>
खर्च	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्यकर्मी तलव, स्वास्थ्यकर्मी इन्सेन्टीभ, प्रसूती प्रोत्साहन रकम, MA प्रोत्साहन रकम, बर्थिङ सेन्टरमा औषधीहरू, प्रयोगशाला सामान, ईन्टरनेट, बिद्युत महसुल, पूर्वाधार निर्माण, एम्बुलेन्स मर्मत संभार, ब्यवस्थापन आदीमा खर्च भएको</li> <li>स्वास्थ्य संस्था संग लगभग ९ लाख रकम रहेकोमा आर्थिक परिचालन हुन नसकेको (बार्षिक आम्दानी खर्चको योजना र चौमासीक खर्च योजना तयार गरी सोही बमोजीम गर्नुपर्ने)</li> </ul>

### • संस्थाको पारदर्शिता एवं जवाफदेहिता

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
नागरीक वडापत्र	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने। (नागरीक वडापत्रमा ल्याव सेवा, एक्सरे सेवा लगायत स्वास्थ्य संस्था र पालीकाले थप गरेका सेवाहरू समावेस नरहेको)</li> </ul>
सेवाहरूवारे जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> <li>निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।</li> <li>निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिवरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।</li> </ul>
निशुल्क औषधिहरूको उपलब्धता	<ul style="list-style-type: none"> <li>परिवार नियोजन सेवाका साधनहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।</li> <li>निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको उपलब्धता नियमित रहेको छ ।</li> <li>डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।</li> <li>धेरै औषधीहरू वाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ । (कहिले काहि स्वास्थ्यकर्मीले प्रयोग गर्ने पन्जा समेत किन्नु परेको)</li> </ul>
नागरिक गुनासोको संवोधन एवं ब्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> <li>सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सून्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>



• **स्वास्थ्य सेवा वारे जानकारी**

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
निशुल्क प्रदान गरिने सेवाहरू सेवाको गुणस्तर ब्यवस्थापन समितीको भूमिका	<ul style="list-style-type: none"> <li>स्वास्थ्यसंस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारी स्वास्थ्य स्वयसिवका, स्वास्थ्यकर्मीहरू, गोरार्इता (चौकीदार) र टोल छिमेकवाट प्राप्त गर्ने गरको</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमिका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> </ul>
सेवा वारे न्यून जानकारी भएका समुदाय	<ul style="list-style-type: none"> <li>सबै क्षेत्रमा जानकारी उस्तै रहेको ।</li> </ul>

• **स्वास्थ्य संस्था ब्यवस्थापन समितीको भूमिका**

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
नियमित बैठक एवं सहभागिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>नियमित रूपमा मासिक बैठक वस्ने ब्यवस्था गरिएको र बैठक नियमित भएको</li> <li>बैठकमा सबै पदाधिकारीहरूको उपस्थिती धेरै हुने ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा ब्यवस्थापन समिती को निर्देशिका भएको ।</li> </ul>
समितीमा समावेशिता	<ul style="list-style-type: none"> <li>समिती संख्या:७ र आमन्त्रित ३ गरी जम्मा १० जना । महिला: ५ जना दलित: २ जना जनजाती: १ अन्य ५ जना ब्यवस्थापन रहेको छ</li> <li>जेष्ठ नागरिक, किशोरी, दलित वाट आमन्त्रित सदस्य थप गरिएको राम्रो पक्ष रहेको छ ।</li> </ul>
स्थानिय तह तथा अन्य निकाय संगको समन्वय र श्रोत परिचालन	<ul style="list-style-type: none"> <li>पालिका संगको समन्वयमा श्रोत परिचालन भएको ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण गर्नका लागि जग्गा ब्यवस्थापन गर्न ब्यवस्थापन समिती मन्त्रालय सम्म पुगेको ।</li> <li>स्वास्थ्य संस्थाको सेवा तथा सूचनाहरूमा सेवाग्राहीहरूको पहुँच बृद्धी गर्नका लागि स्थानिय ब्यापारी, स्थानिय दाताहरू संगको समन्वय कमि रहेको छ ।</li> </ul>

समतामूलक सेवा ब्यवस्थापन (विपन्न वन्धित ब्यक्तीका स्वास्थ्य समस्या प्रतीको संवेदनशिलता)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• पालीकासंगको समन्वयमा जेष्ठ नागरीकका लागि निशूल्क स्वास्थ्य सेवाका लागि धरदैलो कार्यक्रम संचालन गरिएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य स्वयसेविका, स्वास्थ्यकर्मीले घरदैलो गरि पूर्ण खोप सूनिश्चितताका लागि का गरेको ।</li> </ul>
सेवावाट वन्धित समुदायको पहुच बढाउनका लागि भएका प्रयास	<ul style="list-style-type: none"> <li>• टाढा रहेका समुदायहरूमा सेवा पहुच बढाउनका गाउँघर क्लीनिक र खोप केन्द्र संचालनमा रहेका छन् ।</li> </ul>

#### ५. बिद्मान सवालहरू

बिषय / क्षेत्र	बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र
स्वास्थ्य सेवामा पहुच	<ul style="list-style-type: none"> <li>• संस्थागत प्रसूती सेवा लिएका आमाहरूको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती कम रहेको छ (६८ प्रतिशत) ।</li> <li>• गतबर्षको तुलनामा पूर्वप्रसूति गर्भवती जाँच सेवा लिने गर्भवती संख्या घटेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा लिने आमाहरूको संख्या गतबर्ष भन्दा घटेको छ ।</li> <li>• संभावीत सुत्केरी हुने संख्या (लक्ष) २६२ रहेकोमा प्रगती ८१ संग तुलना गर्दा प्रगती कम रहेको छ ।</li> <li>• झाडा पखाला, निमोनिया वाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या बढि रहेको छ</li> <li>• प्रोडक्टिभ दम्पतीको आधारमा परिवार नियोजनका साधनहरू अपनाउने संख्या कम रहेको छ ।</li> <li>• जीगांउमा ब्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप केन्द्रमा संचालनमा कठिन भएको छ । (प्रभात मावीको क्यान्टिनमा खोप केन्द्र संचालन गरिएको जहा विद्यार्थीहरूको भिड जम्मा हुने र खोप सामाग्री समेत अन्तब्यस्त हुने गरेको छ)</li> <li>• सेवाग्राहीहरू जांच गराउन आउने भन्दापनी स्वास्थ्य विमाका लागि रेफर माग गर्न आउने भएकाले ब्यवस्थापन कठिन रहेको छ ।</li> <li>• एम्बुलेन्स आउछु आउछु भन्ने नआउने । टाढाको सेवाग्राही खोज्ने ।</li> </ul>

<p>स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• एमबिबिएस डाक्टरको पद रिक्त रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थाको बाहिरको (वरीपरी) को सरसफाई तथा ब्यवस्थापनको अवस्था कमजोर रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय रहेका छन् तर ब्यवस्थित छैन । (सेवाग्राहीले प्रयोग गर्ने शौचालयमा भित्रवाट लगाउने चुकुल छैन, हात धुने बेसिनमा साबुन छैन)</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था वरिपरी तारवार ब्यवस्थित गरिएको छैन ।</li> <li>• सूत्केरीका लागि कम्बल ओढ्ने ओड्ना नभएको ।</li> <li>• बैजनाथ गाउँपालीकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने गरेको स्वास्थ्य संस्था आउदा जादाको रकम ८ महिना देखि सेवाग्राहीलाई उपलब्ध नभएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संचालन तथा ब्यवस्थापन समितीवाट खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिकको नियमित अनुगमनको ब्यवस्था नभएको ।</li> <li>• सेवाग्राहीको चाप रहेकाले पालो ब्यवस्था ब्यवस्थीत नभएको । पालो अगाबै सेवालिन तथा रेफर गरिदिन सेवाग्राहीले फोन गराउने (जनप्रतिनिधी, ब्यवस्थापन समिती) गरेको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।</li> <li>• प्रसूती सेवाका लागि पेरीलाईट, रवर सिट नभएको,</li> <li>• ल्यावका लागि सेमि अटो एनालाईजर र पुल्टर काउन्टर आवश्यक रहेको,</li> <li>• एक्सरे सेवाका लागि स्क्रिन आवश्यक रहेको ।</li> </ul>
<p>श्रोत परिचालन</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• २ आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ र २०७७।०७८ सम्मको लेखा परिक्षण नभएको ।</li> <li>• आर्थिक हिसाव किताव उपलब्ध हुन नसकेको ।</li> <li>• स्थास्थ्य संस्था संग लगभग ९ लाख रकम रहेकोमा आर्थिक परिचालन हुन नसकेको</li> </ul>
<p>ब्यवस्थापन तथा जवाफदेहिता</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य चौकीको नागरीक वडापत्र भएको तर अध्यावधिक गर्नुपर्ने। (नागरीक वडापत्रमा ल्याव सेवा, एक्सरे सेवा लगायत स्वास्थ्य संस्था र पालीकाले थप गरेका सेवाहरू समावेस नरहेको)</li> <li>• निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।</li> <li>• निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।</li> <li>• डिस्पेन्सरीमा औषधी वितरणको अभिलेख नभएको ।</li> <li>• धेरै औषधीहरू बाहिरवाट किन्नुपर्ने गुनासो सेवाग्राहीको रहेको छ ।</li> <li>• सुझाव पेटीका रहेको तर नागरिक गुनासो सूर्ने र त्यसलाई संवोधन गर्ने ब्यवस्था भएको पाईयन ।</li> </ul>

<p>स्वास्थ्य सेवाप्रतीको चेतना तथा जानकारी</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाको गुणस्तरको जानकारी समुदायमा ज्यादै न्युन रहेको छ ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्था सन्चालन तथा ब्यवस्थापन समिती र यसको भूमीका वारे समुदायमा जानकारी अत्यन्तै न्युन छ ।</li> <li>• निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको नामावली अध्यावधिक गरि औषधी वितरण गर्ने स्थान नेर राख्नु पर्ने ।</li> <li>• निशुल्क प्रसूती सेवा, प्रसूती प्रोत्साहन रकम र गर्भवती जाच प्रोत्साहन रकम लिने आमाहरूको बिबरण सूचना पाटिमा टास नभएको ।</li> <li>• स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरूको जानकारीका सूचनाहरू निकै कम रहेका छन् ।</li> </ul>
--	---

#### ६. पालिकावाट भईरहेका निरन्तरता दिईरहनु पर्ने बिषयहरू

- स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूती सेवा संचालनका लागि करारमा थप गरिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूको निरन्तरता ।
- स्वास्थ्य संस्थाको ब्यवस्थापनका लागि दिईने अनुदान निरन्तरता दिदै थप गर्नु पर्ने ।
- निशुल्क वितरण गरिने औषधीहरूको ब्यवस्थापन र उपलब्धता ।
- प्रसूती प्रोत्साहन का लागि थप गरिएको रकम को निरन्तरता ।

#### ७. पालिकावाट संवोधन गरिनुपर्ने गरी उठान भएका सवालहरू

- औषधी वितरणको अभिलेखको ब्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक ब्यवस्था मिलाउने ।
- औषधीहरूको प्रयोग र निशुल्क प्राप्त हुने औषधीको सदुपयोगका लागि नागरिक सचेतना ।
- गाउँपालीका स्वास्थ्य संस्थावाट नियमित अनुगमन र अनुशिक्षण हुनुपर्छ भन्ने स्वास्थ्य कर्मी र ब्यवस्थापन समितीको माग रहेको छ ।
- मापदण्ड अनुसारको भवनकालागि सहयोग पुर्याउनु पर्ने र अल्पकालीन समाधानका लागि सम्बन्धीत स्वास्थ्य संस्था संग छलफल चलाई योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाले प्रदान गर्ने सेवाहरू र सेवाको गुणस्तर का वारेका नागरीकहरूलाई जानकारी तथा सूचना प्रवाहमा जोड दिने ।
- गर्भवती महिलाहरूलाई आईरन चक्की का साथै क्याल्सियम समेत प्रयोगका लागी सिफारिस गरिने गरेको मा आईरन निशुल्क पाईएको तर क्याल्सियम वाहिरवाट किन्नु पर्ने भएकाले क्याल्सियम समेत निशुल्क हुनुपर्ने माग महिला सेवाग्राहीको रहेको छ ।
- गर्भवती जांच प्रोत्साहन रकम मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा कार्ड देखाउदा समेत कोहलपुर मेडिकल कलेजको अस्तपाल वाट नपाएको ।
- पालीकावाट करारमा नियुक्त भएका लगायत स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलवको मासिक रूपमा नियमित भुक्तानी नभएको ।

धन्यवाद

अनुसूची २  
बनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, बैजनाथ बाँके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना

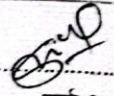
वनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र बैजनाथ गाउँपालिका बाँके  
सामाजिक परिक्षण  
कार्ययोजना २०७८ फागुन १९ गते

क्र सं	सुधारका क्षेत्र तथा मुख्य सवाल	क्रियाकलाप	सम्पन्न गर्ने समयावधि	जिम्मेवार निकाय वा व्यक्ति	कार्य सम्पादनको उपलब्धि सुचक	अनुगमन गर्ने निकाय र व्यक्ति	स्रोत सहयोग उपलब्ध गराउने निकाय
१	नागरीक वडापत्र	नागरीक वडापत्र अध्यावधिक गरी उचित ठाउँमा राख्ने	एक महिना	वनकटवा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	यस स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरीने सेवा हरू सबै समेटिने गरी नागरीक वडापत्र अध्यावधिक गरी सेवा ग्राहिहरुले सजिलै देख्न सक्ने ठाउँमा राखिएको हुने छ ।	बैजनाथ गाउँपालिका सुशासन समिति स्वास्थ्य शाखा स्वास्थ्य अनुगमन तथा गुणस्तर सुनिश्चितता समिति	बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
२	प्रसुती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरुको नामावली नियमित टाँस नगरीएको	प्रसुती प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने आमाहरुको नामावली नियमित रुपमा सुचना पाटीमा टाँस गर्ने ।	निरन्तर	Birthing center मा कार्यसत कर्मचारी तथा संस्था अन्तरगतको प्रशासन शाखा ।	प्रसुती प्रोत्साहन रकम वितरण सम्बन्धमा सेवा ग्राहीहरुलाई अवगत हुने छ । स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने महिलाहरुको संख्यामा वृद्धि हुने छ ।	वडाप्रमुख तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख र स्वास्थ्य शाखा	बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
३	सेवाग्राहीहरुको गुनासो सुन्ने व्यवस्थित परिपाटी नभएको	संस्थाका कर्मचारीहरु मध्य एकजनालाई सुचना अधिकारीको जिम्मेवारी दिने संस्था मा एउटा सुझाव	एक महिना	अस्पताल प्रशासन	संस्थाबाट प्रदान गरीने सेवा तथा कार्य प्रणालीमा पारदर्शिता र चुस्तता देखिने छ।	वडाप्रमुख तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख	बैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा

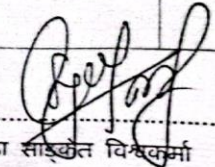
४	जि गाउँमा व्यवस्थित खोपकेन्द्र नभएका कारण खोप सञ्चालनमा कठिनाई भएको छ	पेटीकाको व्यवस्था गर्ने जी गाउँका सेवाग्राहीहरु संगै छलफल गरी व्यवस्थित खोप केन्द्र बनाउने ।	चालु आर्थिक वर्षको अन्त सम्ममा	गाउँपालिका तथा सम्बन्धित निकाय	सेवा ग्राही तथा सेवा प्रदायक कर्मचारीहरुलाई सजिलो हुने छ ।	वडाप्रमुख तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
५	MBBS Doctor को पद रिक्त रहेको छ	प्रदेश तथा संघ अन्तरगतका स्वास्थ्य मन्त्रालय तथा विभागहरु संगै समन्वय गरी संस्था लाई आवश्यक पर्ने MMBBS Doctor को रिक्त पदहरुमा छिटो भन्दा छिटो पदपुर्ति गर्ने	एक महिना	गाउँपालिका तथा गाउँपालिका अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	विरामीहरुले गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गर्ने छन् ।	गाउँपालिका तथा अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
६	वैजनाथ गाउँपालिकाको सहयोगमा उपलब्ध गराईने स्वास्थ्य संस्थामा आउदा जादाको यातायात सेवाको रकम ८ महिना देखि सेवाग्राहीलाई उपलब्ध नभएको	वैजनाथ गाउँपालिका संगै समन्वय गरी यातायात खर्च उपलब्ध गराउन पहल गर्ने	एक महिना	अस्पताल प्रशासन र गाउँपालिका अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	सेवाग्राहीहरुलाई प्रोत्साहन प्राप्त हुने छ। सेवा ग्राहीहरुको संख्यामा वृद्धि हुने छ।	गाउँपालिका तथा अन्तगतका स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
७	स्वास्थ्य संचालन तथा व्यवस्थापन समितिबाट खोप केन्द्र गाउँघर क्लिनिकको नियमित	व्यवस्थापन समितिको नियमित बैठकमा खोप तथा क्लिनिक अनुगमन सम्बन्धमा छलफल गरी	एक महिना	PHC प्रमुख तथा गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा	खोप तथा क्लिनिक कार्यक्रम को प्रभावकारीता बढ्ने छ ।	गाउँपालिका तथा अन्तगतका स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा

अनुगमनको व्यवस्था नभएको ।	समितियाट नियमित अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने					
८ स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यकता अनुसार शौचालय कम रहेको छ साथै महिला पुरुषका लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छैन ।	अर्को व्यवस्था नभए सम्मको लागि हाल सञ्चालनमा रहेको शौचालयलाई आवश्यक मर्मत तथा सम्भार गरी सञ्चालनमा ल्याउने	एक महिला	अस्पताल प्रशासन र गाउँपालिका अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	सेवा ग्राहीलाई दिसा पिसाव गर्न सजिलो हुने छ र अस्पताल परिसरको वातावरण स्वच्छ र सफा हुने छ ।	गाउँपालिका तथा अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
९ सेवा ग्राहीको चाप रहेकोले पालो व्यवस्था व्यवस्थित नभएको ।	कर्मचारीहरूलाई जिम्मेवारी बाँडफाट गरी अनिवार्यरूपमा आफ्नो जिम्मेवारि वहन गर्न लगाउने	नियमित	अस्पताल प्रशासन र गाउँपालिका अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	सेवा ग्राहीको चाप घट्ने छ । कर्मचारीहरूको कार्य बोझ कम हुने छ ।	गाउँपालिका तथा अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा
१० <ul style="list-style-type: none"> <li>प्रसुति सेवाका लागि पेरीलाईट, रवरसिट नभएको</li> <li>ल्यावका लागि सेमि अटो एनलाईजर र पुल्टर काउन्टर आवश्यक रहेको ।</li> <li>एक्सरे सेवाकालागि स्क्रिन आवश्यक रहेको</li> </ul>	पेरीलाईट, रवरसिट सेमि अटो एनलाईजर, पुल्टर काउन्टर तथा एक्सरेकोलागि स्क्रिन खरिद गर्नकोलागी गाउँपालिका सँग बजेट माग गरी खरीदको प्रकृया अगाडि बढाउने।	चालु आर्थिक वर्ष को अन्य सम्ममा ।	अस्पताल प्रशासन र गाउँपालिका अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरीएको हुनेछ।	गाउँपालिका तथा अन्तरगतको स्वास्थ्य शाखा	वैजनाथ गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखा

तयार गर्ने:

  
दुर्गा भण्डारी  
सि.अ.न.मि अधिकृत (वै.वै.)

प्रमाणित गर्ने  
Dr. Sanket Bishokarma  
MBBS, TU  
NMC No. 29118

  
डा. संकेत बिशोकर्मा  
मेडिकल अधिकृत (आर्.वै.)